

Kreditriskhantering av små och medelstora företag

En empirisk fallbeskrivning om de svenska storbankerna och kreditriskhantering

Av: Caspian Bagheri och Strahinja Krkovic

Handledare: Mikael Lönnborg

Examinator: Darush Yazdanfar

Södertörns Högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Företagsekonomi med inriktning mot Finansiering | Vårterminen 2023

Sammanfattning

Föränderlig, ofullständig eller osäkerhet kring informationen från företagslåntagare kan skapa betydande utmaningar med kreditrisker för bankerna. På grund av detta ser banker de små och medelstora företagen (SMF) som högre risk. Tidigare forskning tyder på att följer av informationsasymmetri är att banker försvårar företagets tillgång till finansiering. Utifrån detta är syftet med denna studie att beskriva och analysera hur de svenska storbankerna hanterar kreditriskerna vid utlåning till SMF, samt vilka likheter och skillnader det finns mellan bankerna. Med användningen av en kvalitativ datainsamlingsmetod genomfördes semistrukturerade intervjuer med relevanta bankanställda på SEB, Handelsbanken och Swedbank från vilket en tydlig empiri kunde sammanställas. Detta analyserades sedan utifrån teorin om negativt urval och minskad kapitalkostnad samt signaleringsteorin.

Studien fann att de svenska storbankernas strategier för kreditriskhanteringen vid utlåning till SMF utgår från liknande delar. Detta för att både kunna identifiera, förebygga och åtgärda eller minska påverkan från kreditrisker. Skillnaderna mellan bankernas strategier i kreditriskhantering ses i hur de genomför vissa processer och vad de främst fokuserar på vid utlåningen till SMF. Dessa skillnader ses inom vilka externa källor storbankerna använder för informationsinsamling, vilka som har ansvaret för beslutet om kreditvärdighet och om banken använder standardiserade lånevillkor eller inte.

Nyckelord: Kreditriskhantering, Kreditrisk, Negativt urval, Signaleringsteori, Små och medelstora företag.

Abstract

Changing, incomplete or uncertain information from corporate borrowers can create significant credit risk challenges for banks. Because of this, banks see the small and medium-sized enterprises (SMEs) as higher risk. Previous research suggests that consequences of information asymmetry are that banks make it more difficult for companies to access financing. Based on this, the purpose of this study is to describe and analyze how the major Swedish banks manage credit risks when lending to SMEs, as well as what similarities and differences exist between the banks. Using a qualitative data collection method, semi-structured interviews were conducted with relevant bank employees at SEB, Handelsbanken and Swedbank from which a clear empirical record could be compiled. This was analyzed based on the theory of adverse selection and reduced cost of capital, as well as the signalling theory.

The study found that the major Swedish banks strategies for credit risk management when lending to SMEs are based on similar elements. This is to be able to both identify, prevent and remedy or reduce the impact from credit risks. The differences between the banks strategies in credit risk management are seen in how they carry out certain processes and what they mainly focus on when lending to SMEs. These differences are seen in which external sources the big banks are using for information gathering, who is responsible for the decision on creditworthiness and whether the bank uses standardized loan terms or not.

Keywords: Credit Risk Management, Credit Risks, Adverse Selection, Signalling theory, Small and Medium-sized Enterprises.

Förord

Vi vill tacka alla som gjort denna uppsats möjlig. Det har varit en utmaning, men samtidigt en otroligt givande och lärorik upplevelse. Vi vill börja med att tacka respondenterna från de svenska storbankerna för er tid och medverkande. Utan deras deltagande hade vår uppsats saknat en betydande del av grundmaterialet och insikten i ämnet.

Vi vill även rikta vår tacksamhet till vår examinator Darush Yazdanfar och vår handledare Mikael Lönnborg som hjälpt oss förbättra vår uppsats till den slutliga version som presenteras idag.

Slutligen vill vi tacka varandra som medförfattare till denna uppsats. Samarbetet mellan oss har varit en stor tillgång, och vi är stolta över det arbete vi har åstadkommit tillsammans. Vi är tacksamma för möjligheten att ha fått genomföra denna studie och vi ser fram emot att fortsätta vår akademiska resa.

Caspian Bagheri

Strahinja Krkovic

Begreppslista

Borgensman

Den person som går i borgen för att de ekonomiska skyldigheterna ska upprätthållas. I studien är det den person som går i borgen för företagets banklån.

Ekonomiska skyldigheter

Avser de ekonomiska åtaganden som en individ eller företag enligt avtal måste uppfylla. I denna studie innebär ekonomisk skyldighet att betala tillbaka lånet enligt de överenskomna villkoren och att inte uppfylla sina ekonomiska skyldigheter kan leda till rättsliga åtgärder.

Fallismang på lån

Att låntagaren misslyckas med sina betalningsskyldigheter enligt de satta villkoren för lånet.

Informationsasymmetri

Ett fenomen som uppstår när informationstillgången i en transaktion är ojämn, där ena parten har mer eller överlägsen information.

Kreditmarknaden

Den finansiella marknad där aktörer, som företag, institut och privatpersoner, kan ta eller ge lån.

Kreditrisk

Risken att ena parten förlorar pengar på grund av motpartens oförmåga, ovilja eller icke aktualitet och punktlighet att uppfylla en ekonomisk förpliktelse.

Kreditriskhantering

Att genom processer, strategier eller metoder minska sannolikheten för att kreditrisker ska ha negativ påverkan på verksamheten.

Kreditvärdighet

Ett mått på låntagarens förmåga att betala tillbaka lån och skulder. Ju högre kreditvärdighet, desto bättre återbetalningsförmåga.

SMF

Förkortning för små och medelstora företag.

Innehållsförteckning

1. Inledning	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Problemformulering	8
1.3 Syfte och frågeställning	9
1.4 Avgränsningar	9
1.5 Studiens disposition	10
2. Teoretisk referensram	11
2.1 Kreditriskhantering och tidigare forskning	11
2.1.1 Information	11
2.1.2 Kreditrisker	12
2.1.3 Strategier för kreditriskhantering	13
2.2 Teorin om negativt urval och reducerad kapitalkostnad	14
2.3 Signaleringsteorin	15
2.4 Små och medelstora företag (SMF)	16
2.5 Teoretisk syntes	17
3. Metod	19
3.1 Forskningsstrategi och forskningsdesign	19
3.2 Population och urval	20
3.2.1 Banker	20
3.2.2 Respondenter	21
3.3 Datainsamling	22
3.3.1 Litteratursökning och källkritik	22
3.3.2 Val av metod för intervjuer	23
3.3.3 Intervjuguide och Introduktionsbrev	24
3.3.4 Inledande intervju och genomförande av intervjuer	25
3.3.5 Dataanalys	26
3.4 Studiens kvalitet	26
3.4.1 Tillförlitlighet	26
3.4.2 Pålitlighet	27
3.4.3 Överförbarhet	27
3.4.4 Konfirmering	28
3.4.5 Äkthet	28
3.4.6 Etiskt förhållningssätt	29
4. Empiri	30
4.1 Skandinaviska Enskilda Banken	30
4.1.1 Information	31
4.1.2 Kreditrisker	32
4.1.3 Strategier för kreditriskhantering	33
4.2 Handelsbanken	35
4.2.1 Information	35
4.2.2 Kreditrisker	36

4.2.3 Strategier för kreditriskhantering	37
4.3 Swedbank	39
4.3.1 Information	39
4.3.2 Kreditrisker	40
4.3.3 Strategier för kreditriskhantering	41
5. Analys	43
5.1 Information	43
5.2 Kreditrisker	44
5.3 Strategier för kreditriskhantering	45
5.4 Negativt urval och reducerad kapitalkostnad	49
5.5 Signalering	50
6. Slutdiskussion	52
6.1 Teoretiska och empiriska implikationer	54
6.2 Begränsningar	55
6.3 Möjligheter för framtida forskning	55
Källförteckning	56
Bilagor	62
Bilaga 1 av 2 - Intervjuguide	62
Bilaga 2 av 2 - Introduktionsbrev	64

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1. - Definition av små och medelstora företag	16
Tabell 2. - Respondenternas arbetsposition och antal års erfarenhet	22
Tabell 3. - Operationaliseringstabell	24
Figur 1. - Signaliseringsteorins tidslinje	16
Figur 2. - Studiens analysmodell utifrån den teoretiska referensramen	17

1. Inledning

Detta inledande avsnitt ger en bakgrund till bankens roll i att bidra med finansiering till företag och hanteringen av kreditrisker som uppstår i samband med utlåning. Därefter presenteras studiens syfte, frågeställning och avgränsningar.

1.1 Bakgrund

Banker utgör en viktig del av den ekonomiska utvecklingen i samhället genom att bidra aktörer på den finansiella marknaden med finansiering (Dang 2019). Både företag och institutioner använder belånat kapital för att upprätthålla, investera och expandera verksamheten (ibid.). För banker är utlåning av kapital en viktig aktivitet för att behålla dess lönsamhet och tillväxt (Bekhet & Eletter 2014). Samtidigt möts de av svårigheter med kreditrisker vilka kan leda till förlust av kapital till följd av låntagarens oförmåga, icke aktualitet eller punktlighet att uppfylla dess ekonomiska förpliktelse (Zhu & Wang 2008). Banker möter även andra risker i form av marknadsrisk vid konjunktursvängningar och operationella risker (Li, Zhu, Lee, Wu, Feng & Shi 2015). Däremot utgör kreditrisker den främsta riskfaktorn som banker fokuserar på eftersom att utlåning är bankens primära aktivitet som bidrar till lönsamhet (Zhou, Lai & Yu 2010).

Banker använder olika strategier för att kunna hantera kreditriskerna vilka går ut på att först identifiera och etablera en förståelse av riskerna, för att sedan bedöma vilka åtgärder som ska vidtas (Kalapodast & Thomson 2006). De negativa effekterna från tidigare finansiella kriser har lett till en vidareutveckling av de strategier för kreditriskhantering som banker använder (Moshirian 2011). Flera av dessa strategier och processer implementeras till följd av tillsynsmyndigheternas krav för att kunna säkerställa en stabil kreditmarknad (Sjögren & Iversen 2019). Banker utvecklar sina strategier för kreditriskhantering för att kunna behålla en balans mellan att säkerställa en stabil bankverksamhet och samtidigt behålla lönsamhet, men även tillväxt (Dang 2019). Därav har banker som använder bättre strategier för kreditriskhantering en ökad lönsamhet i verksamheten (Qureshi & Lamarque 2022).

1.2 Problemformulering

Banker bedömer att små och medelstora företag (SMF) innehar högre risk då dessa oftare fallerar på beviljade lån jämfört med stora företag (Gao, Hao, Ma, He & Li 2021). Detta

menar Gao et al. (2021) främst bero på att SMF har en svag förmåga att klara av oväntade risker. Vid förändrade förutsättningar i den externa ekonomin kan SMF:s inkomster och verksamhet ha en ökad grad av osäkerhet vilket medför en hög risk för fallissemang av bankkrediter (ibid.).

Trots dessa höga riskfaktorer hos SMF bidrar banker med finansiering vilket leder till utveckling och tillväxt i ekonomin (Dang 2019). SMF är en central del av den ekonomiska tillväxten och skapandet av arbetstillfällen (Abbasi, Wang & Abbasi 2017). Detta ses i att SMF som företagssegment utgör både den största andelen företag i EU och mer än hälften av EU:s årliga BNP (Europeiska Kommissionens 2020). Banker spelar en avgörande roll för att tillhandahålla finansiering till SMF, men samtidigt behöver låntagarens kreditvärdighet fastställas för att banken ska kunna hantera kreditriskerna (Moscalu, Girardone & Calabrese 2019). Det finns därför ett kunskapsgap i hur de svenska bankerna, som en del av den europeiska kreditmarknaden, hanterar kreditriskerna som uppstår vid finansiering av SMF.

1.3 Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att beskriva och analysera hur de svenska storbankerna hanterar kreditriskerna vid utlåning till SMF, vilka likheter samt skillnader det finns mellan bankerna. Det här har bidragit till följande formulering av frågeställning för studien:

Hur hanterar de svenska storbankerna kreditriskerna som uppstår vid utlåning till SMF och hur skiljer sig dessa strategier mellan bankerna?

1.4 Avgränsningar

Denna studie avgränsas till att fokusera på de svenska storbankernas strategier kring kreditriskhanteringen för att avgränsa omfånget. Dessa banker inkluderar Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), Handelsbanken och Swedbank. Studien kommer inte att behandla kreditgivande institut utöver banker, inte heller banker utanför gränserna för den svenska inhemska kreditmarknaden. Makroekonomiska faktorer som räntor, inflation och växelkurser är förändringsbara, därför kommer dess effekt på risker kring SMF inte att tas med i studien. Etiska överväganden kring kreditriskhantering, såsom risken för diskriminerande metoder eller underprissättning av utlåning (*eng. predatory lending*), kommer ej heller att studeras.

1.5 Studiens disposition

Kapitel 2. Teoretisk referensram

I detta kapitel presenteras den teoretiska bakgrunden till studiens ämne och tidigare forskning inom ämnet. Därefter introduceras studiens valda teorier och analysmodell.

Kapitel 3. Metod

I detta kapitel presenteras studiens val av metod och tillvägagångssätt. I avsnittet redogörs även studiens datainsamling och slutligen diskuteras studiens kvalitet samt etiska förhållningssätt.

Kapitel 4. Empiri

I detta avsnitt presenteras studiens empiri som struktureras efter den teoretiska referensramen.

Kapitel 5. Analys

I detta kapitel analyseras studiens empiri utifrån den teoretiska referensramen.

Kapitel 6. Slutdiskussion

I detta avsnitt besvaras studiens syfte och frågeställning med en slutdiskussion. Dessutom presenteras studiens implikationer, begränsningar och förslag på vidare forskning inom ämnet.

2. Teoretisk referensram

Detta avsnitt presenterar studiens valda teorier vilka sedan används i analysen. För att få en förståelse för teorierna presenteras först en teoretisk bakgrund om kreditriskhantering och tidigare forskning inom ämnet. Därefter redogörs studiens teorier; *teorin om negativt urval och minskad kapitalkostnad samt signaleringsteorin*. Avslutningsvis presenteras en teoretisk syntes.

2.1 Kreditriskhantering och tidigare forskning

Den teoretiska bakgrunden till hur bankers processer för kreditriskhantering går till har strukturerats efter hur Kalapodast och Thomson (2006) förklarar processen. Först förklaras den information som forskning menar att banker kan använda för att kunna identifiera kreditrisker hos SMF. Sedan förklaras det vilka risker som forskning identifierat att banker kan möta och hur dessa tolkas. Slutligen presenteras de strategier och processer för kreditriskhantering som forskning menar att banker kan använda för att minska kreditriskerna.

2.1.1 Information

Information är en väsentlig del i bankers beslut om kredit ska beviljas och hur stor denna kredit ska kunna vara (Liberti & Petersen 2019). Banker använder både hårda och mjuka informationstyper för att kunna fastställa de kreditrisker som finns vid små och medelstora företag (Gu, Wang, Yang & Xu 2019). Hård information är kvantifierbar och innefattar företagets finansiella historik och därav dess framtida förväntade ekonomiska utveckling (ibid.). Den mjuka informationen består av företagets struktur, företagsledningen och övriga risker som negativt kan påverka företaget. Den främsta informationen som bankerna använder för att identifiera kreditrisker efterfrågas från det lånesökande företaget i form av ansökningsformulär och rapporter (Kalapodast & Thomson 2006). Banker kan även samla information från andra källor såsom branschrapporter och online information om företaget (ibid.).

Den samlade informationen ger banker möjlighet att kunna analysera det lånesökande företagets lönsamhet, likviditet, kassaflöden, belåningsgrad, kapitalstruktur och finansiella prognoser (Kalapodast & Thomson 2006). Detta ger svar på bland annat företagets kapacitet och inlånings säkerheter, låntagarens vilja att återbetala skulden samt hur dess tidigare

ekonomiska skyldigheter har sett ut (ibid.). Gu et al. (2019) menar att banker som har bättre information, kan öka finansieringen till SMF och samtidigt behålla en lägre risknivå vilket ökar lönsamheten samt tillväxten.

2.1.2 Kreditrisker

Efter att banker har information för att kunna identifiera de potentiella kreditriskerna hos SMF, analyseras dessa för att fastställa vilka som kan ha en negativ effekt på bankens verksamhet (Kalapodast & Thomson 2006). Gao et al. (2021) förklarar att det finns olika risker kring SMF som ökar kreditriskerna hos banker, främst att det vid utlåning till dessa företag råder en hög grad av fallissemang. Detta medför skärpta krav för SMF, med både en höjd låneränta vilket sätter ökat tryck på företagets återbetalningsförmåga, men även problem med att SMF ofta inte har tillräckligt med säkerheter som banker kan ta för att stärka lånet (ibid.).

En annan riskfaktor som bidrar till ökade kreditrisker för banken är informationsasymmetri, eftersom låntagaren har mer information om verksamhetens styrkor respektive svagheter, ekonomiska förhållanden och framtidsutsikter än banken (Crawford, Pavanini & Schivardi 2018). Om informationen som förmedlats inte stämmer eller inte är fullständig kan det leda till beviljade lån åt företagskunder som egentligen inte är berättigade vilket bidrar till ökade kreditrisker (Mutamimah, Tholib & Robiyanto 2021). Samtidigt menar Crawford et al. (2018) att det är svårt för banker att med säkerhet kunna mäta hur omfattande informationsasymmetrin är och om informationen som förmedlats är fullständig.

Tidigare forskning kring kreditriskerna vid informationsasymmetri tyder på att långivare har svårare att skilja mellan SMF som har hög eller låg kreditvärdighet (Hyytinen & Väänänen 2006). SMF som har högre riskprofil och mindre information tillgänglig medför ökade kreditrisker för banker, men även ökade finansiella begränsningar för företag i kapitalmarknaderna (ibid.). Hyytinen och Väänänen (2006) visar även att banker behöver bättre information om företagets kreditvärdighet och se till att SMF använder finansieringen på ett effektivt sätt för att kunna minska kreditriskerna. Annan tidigare forskning stärker detta och tyder på att kreditriskerna från informationsasymmetri i banksektorn har negativ påverkan på bankernas lönsamhet (Apergis, Fafaliou & Stefanitsis 2016).

2.1.3 Strategier för kreditriskhantering

När kreditriskerna är identifierade med hjälp av informationen som samlats behöver bankerna välja vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera dessa (Kalapodast & Thomson 2006).

Dessa strategier är utformade för att begränsa kreditrisker genom att minska sannolikheten för fallissemang, konkurs och begränsa effekten av eventuella finansiella förluster som kan uppstå (Qureshi & Lamarque 2022). Det finns olika strategier och processer för kreditriskhantering vilka banker bör ta hänsyn till, exempelvis fastställa kreditvärdighet eller ställa krav på säkerheter samt lånevillkor (Rahman, Belas, Kliestik & Tyll 2017; Wang, Zhang, Lu & Yu 2020). Banker kan även använda riskbaserad prissättning av utlåningsräntan och granskning av bankens låneportföljer för att hantera potentiella kreditrisker (Gao et al. 2021; Treacy & Carey 2000).

Att *fastställa kreditvärdigheten* hos det lånsökande SMF kan göras genom 5C-klassificeringsmetoden och genom att beräkna kreditbetyget. Kreditvärdigheten fastställs enligt 5C-metoden utifrån fem faktorer; företagets karaktär (villighet att uppfylla ekonomiska skyldigheter), säkerheter som företaget kan ge, kreditgräns, belåningsgrad och marknadsförhållanden (Wang et al. 2020). Kreditbetyget är en statistisk modell som möjliggör förutsägelse av framtida ekonomiska beteenden hos det låntagande företaget, baserat på en bedömning av prediktiva variabler utifrån den information som samlats (Abdou & Pointon 2011). Resultatet är ett betyg som mäter kreditvärdigheten hos det lånsökande företaget och därav om det är lönsamt för banken att bidra med finansiering eller inte (ibid.).

Användningen av *krav på lånevillkor och säkerheter* utgår från att låntagaren behöver uppfylla villkoren för att banken ska kunna säkerställa att låntagaren kan betala tillbaka lånet (Rahman, Belas, Kliestik & Tyll 2017). Lånevillkor förpliktar låntagaren att vidta eller avstå från att vidta vissa åtgärder såsom att upprätthålla vissa finansiella nyckeltal, förmedla finansiella rapporter och en kreditgräns för lånet (ibid.). Krav på säkerheter förklarar Rahman et al. (2017) ses som en form av lånevillkor, där låntagaren pantsätter tillgångar för att säkra lånet och minska bankens finansiella risker.

Riskbaserad prissättning av låneräntan är en strategi för kreditriskhantering där banken kan anpassa prissättning av lånet beroende på hur högt de bedömer att kreditrisken är hos företaget (Gao et al. 2021). På detta sätt kan banken i förväg försäkra en minskad

kreditförlust vid eventuella fallissemang av lånet (ibid.). Banker kan även välja att *granska sina låneportföljer* för att kunna identifiera ändringar i risknivån hos de olika låntagande företagen, exempelvis ägarbyte, för att kunna vidta åtgärder för att justera detta (Treacy & Carey 2000).

Tidigare forskning tyder på att finansiella institut är benägna att utveckla nya sätt för att kunna stärka sin kreditriskhantering genom att kunna samla in information från olika källor (Berg, Burg, Gombović, Puri & Karolyi 2020). Banker kan samla mer information om företagsledningen genom deras digitala fotspår utifrån analyserande av onlinebeteende och användning av digitala enheter (ibid.). Forskningen av Berg et al. (2020) tyder på att informationssignaler kan hjälpa banker att hantera kreditrisker genom en minskning av informationsasymmetrin från det låntagande företaget.

2.2 Teorin om negativt urval och reducerad kapitalkostnad

Teorin om negativt urval och reducerad kapitalkostnad (*eng. The adverse-selection cost and reduced cost of capital theory*) är studiens primära teori. Denna teori används i studien för att kunna beskriva och analysera riskfenomen som bidrar till ökade kreditrisker vilka banker kan identifiera för att sedan hantera. Teorin presenteras först genom förklarandet av negativt urval och moralisk risk, sedan redogörs det för hur teorin kan bidra till att minska kreditriskerna för banker genom en reducerad kapitalkostnad för företag.

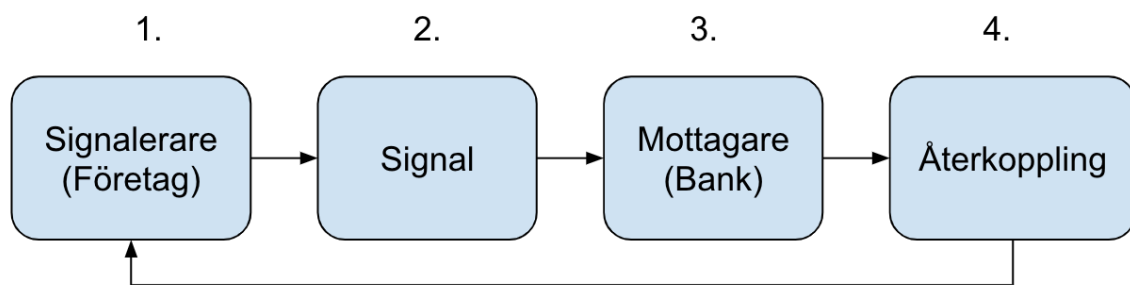
Negativt urval är ett fenomen som uppstår när en aktör utnyttjar dess överlägsna information jämfört med andra parter vid en transaktion (Okuyan 2014). För banker innebär detta vid utlåning till SMF att kreditriskerna ökar till följd av osäkerheten i informationen. Det skapas risker då banken, som inte har tillräckligt med information om kunden, måste fastställa om denna tidigare blivit nekad finansiering hos andra banker eller om det är en ny kund med god återbetalningsförmåga (Mutezo 2013). Ett följdproblem som uppstår är att bankerna höjer finansieringskostnaden för alla SMF genom en ökad utlåningsränta för att minska kreditriskerna (Ikeda 2020). I det här fallet hänvisar negativt urval till situationen där kvaliteten på den genomsnittliga låntagaren sjunker då räntan eller kraven på säkerhet ökar (Okuyan 2014). Detta kan vidare leda till att den totala lönsamheten vid utlåning minskar då endast låntagare med högre risk är villiga att betala högre räntor eller ställa större säkerheter i pant (ibid.).

Moralisk risk är ett fenomen som kan uppstå vid informationsasymmetri och skapar incitament för parten med mer information att dra nytta av parten med mindre information (Ikeda 2020). Låntagaren tenderar att genomföra riskfyllda investeringar när de upplever att de är skyddade från konsekvenserna av sina handlingar då kapitalet är belånat, samtidigt som denna avsikt inte är tydlig för banken (Okuyan 2014). För att motverka detta använder bankerna fler processer för att säkerställa att lånet investeras på ett säkert sätt (ibid.).

Eftersom att bankerna ökar finansieringskostnaden till följd av negativt urval och moralisk risk, skapas incitament för företagen att förmedla bankerna med mer information (Campbell, Shrives & Bohmbach-Saager 2001). Kreditriskhanteringen kopplas i detta fall till att företagen vill minska sina kapitalkostnader vid lån och därav skapas incitament för företagsledningen att frivilligt ge ut information till banken (Healy & Palepu 2001). För banker innebär detta att nya företagskunder är villiga att bidra till att minska informationsasymmetrin och därmed kreditriskerna hos företaget, vilket vidare sänker bankernas krav och utlåningsränta (ibid.).

2.3 Signalerings teorin

Signalerings teorin (*eng. Signalling theory*) baseras på hur information kan förmedlas mellan två parter (Connelly, Certo, Ireland & Reutzel 2011). Teorin menar att en aktör inte endast behöver förlita sig på information som direkt förmedlas från den andra parten, utan även kan få information genom de signaler som andra aktörer visar (ibid.). Därför används denna teori i studien för att kunna beskriva sätt som banker kan identifiera kreditrisker för att sedan hantera dessa. Banker kan exempelvis samla informationssignaler om lånsökande företag för att säkerställa information (Curcio & Hasan 2015). Samtidigt behöver informationen vara trovärdig för att signaleringen ska ske framgångsrikt (Watson, Shrives & Marston 2002). Detta genom att informationen kan jämföras med annan pålitlig information eller att den granskas av andra pålitliga aktörer. Företag kan, genom signalering, påvisa verksamhetens kvalitet och styra sitt rykte (Connelly et al. 2011). Att använda signalering ses som ett av de minst kostsamma sätten att visa företagets framtida styrka och kvalitet (Frankfurter & Wood 2002). Företag använder idag främst digitala kanaler för att sprida information om dess ekonomiska situation, bland annat i form av årsrapporter med en stabil utdelningsnivå, positiv information eller nyheter (Connelly et al. 2011).

Figur 1. Signaliseringsteorins tidslinje (Källa: Connelly et al. 2011).

Figur 1 ovan presenterar den modell som beskriver signaleringens förlopp. Modellen består av fyra steg; signalerare (företaget), signalen, mottagare (banken) och återkoppling från banken till företaget.

När signalen är utsänd kan mottagaren samla in denna informationssignal för att värdera informationen (Connelly et al. 2011). Företag kan gynnas av att sprida positiva signaler vilka kan hämtas från olika källor och sedan nå en mottagare som gynnar företaget (Huang, Pickernell, Battisti & Nguyen 2022). Samtidigt kan även banker som kreditgivare utnyttja informationen för att avgöra avsändarens kreditvärdighet (Curcio & Hasan 2015). Det sista steget i modellen för signaleringsteorin är att mottagaren av signalen ger återkoppling till signaleraren, i detta fall svar på företagets låneansökan eller nya krav till följd av förändringar i kreditvärdigheten (ibid.).

2.4 Små och medelstora företag (SMF)

Företagsstorleken små och medelstora företag används utefter definitionen av EU rekommendation 2003/361 samt ses i tabell 1 nedan (Europeiska Kommissionen 2023).

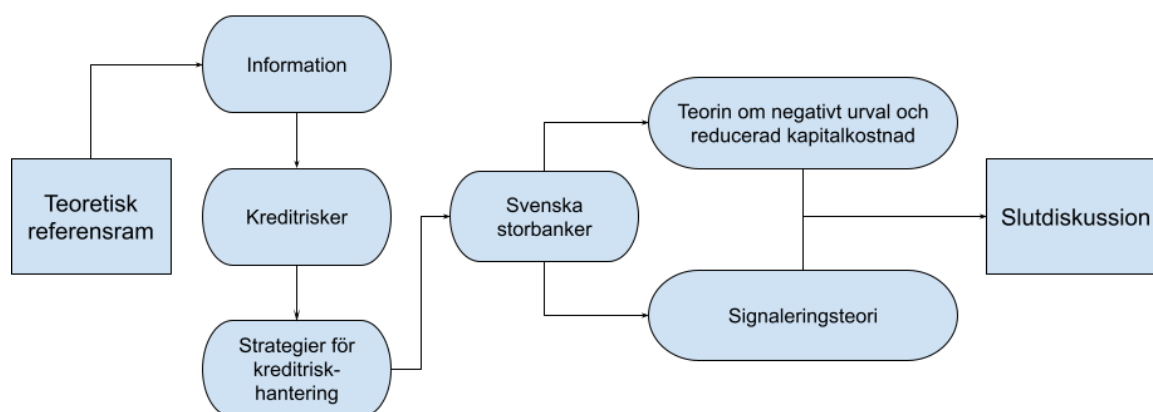
Tabell 1. Definition av små och medelstora företag (Källa: Europeiska Kommissionen 2023).

	Små företag	Medelstora företag
Antal anställda	10-49	50-249
Årsomsättning	< 10 miljoner Euro	< 50 miljoner Euro
Årlig balansomslutning	< 10 miljoner Euro	< 43 miljoner Euro

2.5 Teoretisk syntes

Som tidigare beskrivet är syftet med studien att beskriva och analysera hur de svenska storbankerna hanterar kreditriskerna vid utlåning till SMF, vilka likheter samt skillnader det finns mellan bankerna. Detta görs genom tillämpning av den teoretiska referensramen och vidare struktureras både studiens empiri och analysen efter denna. Den teoretiska referensramen förklarar den teoretiska bakgrunden till kreditriskhantering hos banker tillsammans med tidigare forskning inom ämnet. Den tidigare forskning har fokuserat på att använda kvantitativa forskningsmetoder, samtidigt som studierna baseras på länder utanför den svenska marknaden. Forskningsområdena i studierna har varit att analysera hur bankers kreditrisker ökar i samband med utlåning till SMF (Hyytinen & Väänänen 2006). Forskningen har även behandlat hur banker kan använda digitala informationssignaler för att bedöma kreditvärdighet (Berg et al. 2020).

Den teoretiska bakgrunden till kreditriskhanteringen hos banker används för att kunna beskriva och analysera hur detta ser ut vid de svenska storbankernas kreditriskhantering av SMF. De två teorier som valts för denna studie är teorin om negativt urval och minskad kapitalkostnad samt signaleringsteorin. Den förstnämnda teorin används för att analysera de kreditrisker som bankerna identifierar vid utlåning till SMF och de strategier som bankerna använder för att minska kreditriskerna. Signaleringsteorin används för att beskriva och analysera hur banken utnyttjar digitala informationssignaler för att identifiera kreditvärdigheten hos SMF.

Figur 2. Studiens analysmodell utifrån den teoretiska referensramen. (Källa: Egen)

Studiens analys grundas i den teoretiska referensramen och därmed analyseras empirin enligt analysmodellen ovan (se figur 2). Studiens empiri från de svenska storbankerna struktureras efter de tre delarna i kreditriskhanteringen från den teoretiska referensramen. Därav kommer empirin från varje storbank att presenteras i form av den information som banken använder, de risker som de identifierar och slutligen de strategier för kreditriskhantering som banken använder. Sedan kommer denna empiri att beskrivas och analyseras utifrån både den teoretiska bakgrunden samt de två teorierna. Slutligen kommer studien utifrån analysen att presentera slutsatsen.

3. Metod

I detta avsnitt kommer denna studies val av metod och tillvägagångssätt att presenteras. Inledningsvis introduceras studiens forskningsstrategi och -design, vilket sedan övergår till population samt urval. Därefter redogörs studiens datainsamling och slutligen diskuteras studiens kvalitet samt etiska förhållningssätt.

3.1 Forskningsstrategi och forskningsdesign

Denna studie har en beskrivande karaktär med syftet att beskriva och analysera hur de svenska storbankerna hanterar kreditriskerna vid utlåning till SMF, samt vilka likheter och skillnader det finns mellan bankerna. Därför har det valts att tillämpa en kvalitativ forskningsstrategi där fokuset för studien var på att skapa en djupare förståelse, istället för att fokusera på kvantifiering under datainsamlingen (Denscombe 2018). Genom detta kunde det skapas en uppfattning av respondenternas förståelse för kreditriskhanteringen i bankerna vilket sedan kunde jämföras med den teoretiska referensramen (Yin 2013). Den kvalitativa forskningsstrategin genomfördes med semistrukturerade intervjuer som möjliggjorde mer flexibilitet i frågornas ordningsföljd beroende på situationen (Denscombe 2018). Detta bidrog till att få en bättre förståelse för respondenternas erfarenheter inom kreditriskhanteringen hos banken (Alvehus 2013).

Studien använde en deduktiv ansats för att utifrån den teoretiska referensramen kunna, med operationaliserade intervjufrågor, istället för hypoteser, beskriva och analysera hur de svenska storbankernas kreditriskhantering ser ut (Bryman & Bell 2017). För denna studie valdes empirisk fallbeskrivning som forskningsdesign då denna tar upp den komplexitet som kreditriskhantering medför vid de olika bankerna (Bryman & Bell 2017; Yin 2009). Samtidigt kunde inte empirin om kreditriskhanteringen hos de valda svenska storbankerna generaliseras till samma grad som andra studier, eftersom forskningsdesignen gör att det blir specifikt för fallet (Denscombe 2018). Studien har endast kunnat nå analytisk generaliserbarhet (ibid.). Detta då empirin om hur kreditriskhanteringen ser ut endast kan generaliseras till fallet med de valda svenska storbankerna, men inte till hur andra banker i populationen gör.

3.2 Population och urval

Studiens population och urval presenteras nedan, först utifrån bankerna och sedan utifrån respondenterna.

3.2.1 Banker

Studiens population för banker definieras som verksamma banker i Sverige vilka kan använda kreditriskhantering. För att definiera vilka banker som ingick i studiens population av banker användes Finansinspektionens (2023) rapport om verksamma banker i Sverige. Eftersom att alla banker som är verksamma inom utlåning möter kreditrisker, har dessa ett behov av att kunna hantera detta (Zhu & Wang 2008). Därför räknas alla verksamma banker i Sverige till studiens population av banker som kan använda kreditriskhantering.

Kriterier för urval av banker

För att säkerställa att urvalet av banker i Sverige skulle kunna användas i studien sammanställdes ett antal kriterier. Detta för att kunna fastställa att bankerna hade erfarenhet inom kreditriskhantering av SMF och att information fanns offentligt tillgänglig. Storbanks har fler företagskunder, däribland fler SMF-kunder, samtidigt som dessa har en högre lönsamhet och generellt lägre kreditförlustnivåer (Finansinspektionen 2023). Detta gör att dessa banker har mer erfarenhet inom kreditriskhantering av SMF och används därför som ett kriterium för urvalet av banker för studien. Utifrån detta och kriterierna nedan har urvalet av banker gjorts utifrån ett målstyrt urval för att med informationen som inhämtas kunna besvara frågeställningen om kreditriskhantering (Denscombe 2018).

För att definiera vilka banker som räknas till svenska storbanks användes Finansinspektionens (2023) rapport av verksamma banker i Sverige. Av de flera banker som räknas till bankaktiebolag på den svenska marknaden, definierades endast tre som svenska storbanks; SEB, Handelsbanken och Swedbank. Nordea är en verksam storbank i Sverige, men flyttade år 2018 dess huvudkontor till Finland och räknas därför nu som en utländsk storbank. Utifrån urvalets kriterier nedan kunde alla de tre svenska storbanks ingå i studiens urval för banker i Sverige.

Kriterierna för urvalet av banker presenteras nedan:

- Banken ska vara en svensk storbank med huvudkontoret i Sverige.
- Banken ska ha erfarenhet av finansiering för små och medelstora företag (SMF).
- Banken ska innehålla personer som ansvarar för verksamhetens kreditbedömning samt beviljande eller avslaget kring dessa, med vilket menas att processen bedrivs av internt anställda personer och inte en tredje part.
- Verksamheten ska ha erfarenhet inom kreditriskhantering och känna till de potentiella konsekvenserna till följd av kreditrisker.
- Banken ska ha offentligt tillgänglig information om verksamheten.

3.2.2 Respondenter

Populationen av respondenter var anställda banktjänsteman vid de tre svenska storbankerna. Respondenterna valdes genom ett målstyrd urval utifrån kriterier som skulle säkerställa att informationen i empirin blev relevant för att kunna besvara hur kreditriskhanteringen av SMF ser ut vid bankerna (Alvehus 2013; Denscombe 2018). Urvalet av respondenter baserades därför på två primära kriterier som ses nedan.

De två kriterierna för val av respondenter var att:

- Respondenterna ska ha erfarenhet av processen vid låneansökningar från SMF och kreditriskhanteringen kring detta. Detta i minst 3 år för att kunna ha en värdig grund att nå slutsatser om bankens processer och metoder.
- Respondenterna ska innefatta roller som är relevanta inom arbetet med låneansökningar från SMF och kreditriskhanteringen kring dessa.

För att kunna komma i kontakt med rätt typ av respondenter kontaktades de valda storbankerna, vilka hjälpte till med kontaktinformation till möjliga respondenter. Utifrån dessa bedömdes följande respondenter vara passande utifrån frågeställningen, den teoretiska referensramen och uppfyllandet av kriterierna ovan (se tabell 2 nedan). Det ansågs att dessa fyra stycken respondenter, av de som fanns tillgängliga, uppnådde kraven och bidrar till att ge en förståelse för bankernas kreditriskhantering av SMF.

Tabell 2. Respondenternas arbetsposition och antal års erfarenhet (Källa: Egen)

Bank	Respondent nummer	Arbetsposition	Antal års arbete med företagslån eller kreditriskhantering
SEB	1	Företagsmarknadschef	8 år
SEB	2	Företagsrådgivare för SMF	12 år
Handelsbanken	3	Företagsrådgivare för både SMF och stora företag	8 år
Swedbank	4	Kreditriskchef och biträdande chef för kompetenscentrumrisken	22 år

De olika arbetspositionerna som respondenterna har, bidrog till att ge studien ett bredare perspektiv från bankerna. Detta då respondenterna arbetar med olika företag och storlekar inom SMF, men även utifrån tidigare erfarenheter med andra företagsstorlekar.

Företagsmarknadschefen vid SEB förväntades kunna ge en överblick på bankens arbete med kreditriskhanteringen av SMF och även kunna ge svar som kan jämföras med övriga respondenter. Företagsrådgivaren för SMF vid SEB förväntades kunna bidra med kunskap inom olika processer och strategier som SEB använder för kreditriskhantering.

Företagsrådgivaren för SMF vid Handelsbanken förväntades kunna ge svar på hur bankens kreditriskhantering ser ut. Kreditriskchefen vid Swedbank förväntades kunna ge detaljerade förklaringar av olika situationer kring kreditriskhanteringen vid SMF, men även hur banken ser på risken som helhet.

3.3 Datainsamling

3.3.1 Litteratursökning och källkritik

Vid litteraturinsamlingen för den teoretiska referensramen fokuserades det på att använda både korrekt hänvisning till källor, men även att dessa var pålitliga och relevanta (Denscombe 2018). Studiens sekundärdata samlades via källor från sökmotorerna Google Scholar och

SöderScholar, då dessa ger möjligheten att filtrera sökningen av information. Detta var viktigt för att kunna nå pålitliga och relevanta källor inom det definierade forskningsområdet om kreditriskhantering av SMF (Bryman & Bell 2017). De filtreringar som valdes var att litteraturen skulle bestå av expertgranskade vetenskapliga artiklar och i andra hand vetenskapliga metodböcker. Det användes även filtreringar inom relevanta nyckelord och nyare utgivningsår för att nå bättre passande vetenskapliga artiklar. Vid sökningarna som genomförts användes bland annat följande nyckelord, både den svenska och engelska versionen av orden: *Kreditriskhantering*, *Kreditrisk*, *Negativt urval*, *Signaleringsteori*, *Små och medelstora företag*. I studien användes även enstaka digitala rapporter och information från myndigheter samt institutioner som ansågs vara pålitliga. Dessa bestod av Europeiska Kommissionen (2023) för definitionen av SMF och Finansinspektionen (2023) för definitionen av verksamma banker i Sverige.

Den data som samlades in via ovannämnda kanaler användes för att ge en vetenskaplig och korrekt bakgrund för att skapa en förståelse för studiens syfte och frågeställning. Informationen från källorna användes även för att konstruera en teoretisk referensram för att definiera studiens ramar vilka baseras på forskning inom ekonomi och bankbranschen. För att säkerställa att informationen i källorna var trovärdig, jämfördes dessa med varandra och med andra källor som tog upp liknande information och skapade därför en stabil grund till studien (Bryman & Bell 2017).

3.3.2 Val av metod för intervjuer

Metoden för datainsamlingen av studiens primärdata planerades vara i form av längre (ungefär en timme vardera) semistrukturerade djupintervjuer med relevanta bankanställda, vid tre utvalda banker, som arbetar med kreditriskhanteringen för SMF. Som tidigare beskrivet valdes semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod på grund av den frihet som gavs vid ordningsföljden på frågorna under utförandet av intervjuerna (Denscombe 2018). Det valdes samtidigt att inte, trots att intervjuformen tillät det, beskriva för respondenten innan intervjun vilka teorier och vilka intervjufrågor som studien innehöll. Istället valdes det att sträva efter mer öppen diskussion om kreditriskhanteringen vid bankerna utan förvalda svar eller skevhet hos respondenterna mot specifika teorier (ibid.).

3.3.3 Intervjuguide och Introduktionsbrev

Intervjuguiden var ett dokument som vid intervjuerna med bankanställda användes för att vägleda samtalet så att alla relevanta ämnen, men även frågor, togs upp (Trost 2010). Detta dokument med intervjufrågor och diskussionsämnen skapades i förväg och upplägget testades genom en inledande intervju med en företagsrådgivare vid SEB. Intervjuguiden bidrog till att uppfylla ett vetenskapligt akademiskt intervju sätt, genom att den skapade samma inriktning och samtalsämnen för alla intervjuer (ibid.).

Intervjufrågorna formulerades efter de delar inom kreditriskhanteringen som förklarats i den teoretiska referensramen. Detta för att kunna samla relevant information om bankernas kreditriskhantering av SMF, men även om respondenternas bakgrund och uppfattning av centrala begrepp (Se bilaga 1). Intervjuguiden bestod först av bakgrundsfrågor och inledande begreppsuppfattningar för att sedan styra mot den information som bankerna söker för att kunna identifiera samt sedan hur de hanterar kreditrisker.

För att operationalisera den teoretiska referensramen, användes nyckelbegrepp från litteraturen i intervjufrågorna. Detta innebar att teoretiska termer översattes till intervjufrågor vilka sedan användes i intervjuguiden vid intervjuerna (Patel & Davidson 2011). Tabell 3 nedan visar på vilka nyckelbegrepp och teoretiska termer som användes för att formulera frågorna i intervjuguiden (se bilaga 1), men även vilka variabler som dessa begrepp berörde.

Tabell 3. Operationaliseringstabell (Källa: egen)

Nyckelbegrepp	Variabler	Intervjufrågor
Bakgrundsfrågor	Bakgrundsinformation och erfarenhet	1-6
Information	Information som krävs.	7-17
Kreditrisker	Risker och kostnader.	18-22
Kreditriskhantering	Strategier för kreditriskhantering. Lånevillkor.	23-33

Inför intervjuerna skickades ett introduktionsbrev till respondenterna för att ge en förståelse för studien (Bryman & Bell 2017). Denna beskrev studien utifrån dess syfte, upplägg och

allmän information om genomförandet samt datahanteringen där all samlad information vid studien endast används i undervisnings syfte. Det tydliggjordes även att respondenten hade rätt att avbryta intervjun eller avstå från att svara på frågor, att respondenten var anonym och att det var frivilligt deltagande (se bilaga 2). På detta sätt informerades respondenter gällande forskarnas etiska förhållningssätt inför intervjun (Denscombe 2018). Det framgick även i introduktionsbrevet hur lång tid intervjuerna förväntades ta och att frågorna var ämnade att skapa en mer öppen dialog kring ämnet kreditriskhantering.

3.3.4 Inledande intervju och genomförande av intervjuer

Inför att de faktiska intervjuerna genomfördes, testades intervjuupplägget med intervjuguiden och den tid det förmodades att ta. Det här var för att säkerhetsställa att intervjuupplägget skulle vara tillräckligt tydligt och resultatgivande. Vilket kan jämföras med Trost (2010) förklaring av fördelarna med en pilotstudie, där forskaren får en inblick i hur studiens empiri förväntas bli. Genom detta kunde förbättringar och justeringar i de frågor samt upplägg som användes genomföras. Den inledande intervjun skapade också en typ av preliminär kontroll genom att ge en bild av möjlig empiri kring kreditrisk hanteringen, vilket gav svar på om valda undersökningsmetoder och vald forskningsdesign skulle kunna bidra till att besvara frågeställningen i studien (Trost 2010).

Den inledande intervjun genomfördes med en respondent från SEB som inte valdes till den huvudsakliga studien, men själva intervjun var strukturerad på samma sätt som studiens primära intervjuer. Däremot var denna inledande intervjun kortare och togs inte med i studiens empiri eller analys. Den inledande intervjun tydde på att frågorna i intervjuguiden fungerade bra och gav en tydlig helhet i den data som sedan samlades in. Vad som korrigerades efter den inledande intervjun var mestadels mindre saker som att ändra vissa begrepp för att bättre passa situationen. En fråga lades till för att bättre kunna jämföra den tidigare forskningen med den empiri som skulle inhämtas och handlade om bankens syn på användningen av externa digitala källor (digitala fotspår) vid bedömning av kreditvärdighet.

Intervjuerna genomfördes på plats, vid det kontor som respondenterna arbetade vid och tog i genomsnitt ungefär en timme vardera, där fokus låg på att respondenten höll en öppen diskussion. I början av varje intervju förklarades upplägget och informationen från introduktionsbrevet upprepades så att alla deltagande parter förstod intervjuens ramar. Det

valdes att, med respondenternas medgivande, spela in samtliga intervjuer vilket fångade respondenternas svar och deras uttryckssätt på ett tydligt sätt där individens egna ord inte föll bort (Denscombe 2018). Transkribering av empirin från intervjuerna med de bankanställda bidrog till en mer noggrann analys och minskad risk för att denna påverkades av fördomar eller värderingar (Alvehus 2013).

3.3.5 Dataanalys

När den valda datainsamlingsmetoden, semistrukturerade intervjuer, genomfördes behövde denna kvalitativa data analyseras och granskas för att därefter presenteras i empirin. Vid denna studie användes innehållsanalys för att systematiskt strukturera informationen i form av texter och placera dessa i innehållsbaserade kategorier utifrån var det ansågs passa i empiriavsnittet (Denscombe 2018). Den här granskningsmetoden användes eftersom att större texter med ostrukturerad information från transkriberingarna behövdes, på ett objektivt sätt, kategoriseras och sammanfatta svar (Krippendorff 2013). Informationen från de transkriberade texterna granskades och grupperades i de teman som intervjuguiden, utifrån den teoretiska referensramen, strukturerats efter. För att sedan presenteras i empiriavsnittet enligt samma struktur. Detta bidrog till att skapa en kontinuitet i studien och att empirin lättare kunde analyseras utifrån den teoretiska referensramen.

3.4 Studiens kvalitet

Studiens kvalitet diskuteras nedan utifrån valet av metod och tillvägagångssättet kring detta. Värderingen utgår från begreppen trovärdighet och äkthet. Varav trovärdighet består av fyra delkriterier; tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering (Bryman & Bell 2017; Denscombe 2018).

3.4.1 Tillförlitlighet

Tillförlitligheten i studien utgick från att förtydliga och säkerställa att alla deltagande parter hade liknande uppfattning om vad begrepp, som användes, hade för innebörd (Bryman & Bell 2017). Vid intervjuerna användes inledande begreppsfrågor för att säkerställa att respondenterna förstod centrala begrepp inom kreditriskhantering på samma sätt som studien använde dessa (se bilaga 1). I de fall respondenten undrade över studiens definition av begrepp så förklarades dessa.

Metodtriangulering, för att kunna undersöka de valda storbankernas kreditriskhantering utifrån en annan källa, har inte varit möjligt att genomföra i detta fall. Det hittades inte pålitliga källor som kunde förklara kreditriskhanteringen vid de valda bankerna vilket därav hindrade metodtriangulering för datainsamlingen från intervjuerna. Detta kan bero på företagshemligheter och att det råder banksekretess. På grund av detta anses studiens tillförlitlighet i metoden vara lägre.

3.4.2 Pålitlighet

Studiens pålitlighet utgick från att påvisa att tillvägagångssättet i metoden var baserad på pålitliga källor (Denscombe 2018). Arbetsmetoden kring urvalet av både bankerna och respondenterna gjordes genom ett målstyrt urval utifrån de mest passande banker och medarbetare, som uppfyllde kraven enligt studiens satta urvalskriterier. Studiens urvalsmetod når högre pålitlighet då respondenterna valdes enligt kraven för att kunna ge mer fullständiga svar och att i slutändan kunna bidra till att besvara forskningsfrågan. Genom det tydliga beskrivandet av hur urvalet av respondenter och utformning av intervjufrågor gått till, ökar studiens pålitlighet.

Tillvägagångssättet för intervjufrågorna kan anses vara pålitligt eftersom att dessa utformades efter studiens teoretiska referensram som grundas i relevanta och trovärdiga källor. Den data som samlats bearbetades genom innehållsanalys och utfördes efter hur litteraturen beskrev processen (Denscombe 2018). Detta har bidragit till att öka metodens pålitlighet och samtidigt skapa en bättre struktur samt översikt i empiriavsnittet.

3.4.3 Överförbarhet

På grund av att denna studie var en empirisk fallbeskrivning av kreditriskhanteringen vid tre svenska storbanker, anses överförbarheten från studien vara låg till följd av att empirin endast går att generalisera i låg utsträckning (Bryman & Bell 2017). Detta beror främst på att underlaget som samlats är utifrån respondenternas egna perspektiv och uppfattningar av bankernas kreditriskhantering. Samtidigt når studien analytisk generaliserbarhet, där studiens empiri kan generaliseras till fallet med de valda storbankerna och till jämförelse med teorin (Denscombe 2018). Däremot kan studiens empiri och slutsatser användas som en indikation på hur verkligheten föreligger för samtliga svenska banker.

I studien har det eftersträvats att beskriva fallet och miljön utifrån ett tillräckligt brett perspektiv för att andra ska kunna avgöra graden av överförbarhet på liknande miljöer (Bryman & Bell 2017). Detta bidrar till att försöka öka överförbarheten trots att den förblir låg på grund av bristen på generalisering. Utifrån beskrivningen av fallet kan andra avgöra om de kan använda samma metod och teoretiska upplägg för att studera en annan storbanks kreditriskhantering.

3.4.4 Konfirmering

Intervjuerna vid studien spelades in för att säkerställa att den empiri samt slutsatser som presenterades var utan bakomliggande motiv (Bryman & Bell 2017). Detta för att både stärka konfirmeringen och tydliggöra att empirin studerades objektivt utan inverkan från personliga värderingar eller teoretiska inriktningar. Genom inspelningen och transkriberingen av intervjuerna motverkades det dessutom att viktig information föll bort från intervjuerna. För att vidare påvisa objektiviteten i studien presenterades det, i empiriavsnittet, en sammanfattning av samlad data för att läsaren lättare skulle kunna ta del av det viktigaste från intervjuerna. Detta stärker konfirmeringen i metoden.

Däremot har kontexten kring bankernas val av strategier för kreditriskhantering en påverkan på de slutsatser som en liknande studie kan nå (Denscombe 2018). Därför kan framtida studier inom samma område nå andra slutsatser, om storbankerna ändrar deras strategier kring kreditriskhantering och därav kontexten.

3.4.5 Äkthet

Det eftersträvades, genom urvalet av respondenterna, att kunna nå olika perspektiv av hur bankens kreditriskhantering fungerar för att ge en rättvis bild av kreditriskhanteringen vid storbankerna (Bryman & Bell 2017). Respondenterna från SEB innefattade olika positioner, både företagsmarknadschef och senior företagsrådgivare, vilket skapade en bredare bild av bankens kreditriskhantering och stärker studiens äkthet. Däremot har studien endast nått en respondent från Handelsbanken och en från Swedbank, vilket försvagar studiens äkthet då det kan anses ge en bristande bild av bankernas kreditriskhantering.

3.4.6 Etiskt förhållningssätt

Studiens etiska förhållningssätt värderades utifrån fyra etiska principer som Vetenskapsrådet (2002) tagit fram för samhällsvetenskaplig forskning. För att uppfylla *Informationskravet* informerades respondenterna i förväg, genom introduktionsbrevet, vad studien syftade till att undersöka, intervjuupplägget och att deltagandet var frivilligt (Vetenskapsrådet 2002).

Introduktionsbrevet gav även respondenterna information om datahanteringen och att all samlad information kring studien endast används i undervisningssyfte (se bilaga 2). Samt att respondenten hade rätt att avbryta intervjun eller avstå från att svara på frågor.

Respondenterna uppmanades till att besvara det utskickade mejlet med en bekräftelse på deras deltagande och samtycke. Detta uppfyllde *samtyckeskravet* då deltagaren själv hade rätt att bestämma över sin medverkan (Vetenskapsrådet 2002).

För att uppfylla *Konfidentialitetskravet* valdes det att hålla alla respondenternas namn anonyma och istället benämna dem som respondent 1, 2, 3 samt 4. Detta för att kunna behandla deltagarna i studien med största möjliga konfidentialitet så att personuppgifter inte skulle nå obehöriga (Vetenskapsrådet 2002). Samtidigt övervägdes värdet av att ta med respondenternas bakgrundsinformation och erfarenheter vilka ansågs viktiga för ämnet samt för att påvisa respondenternas behörighet att delta i studien. Detta mot risken att respondenterna skulle kunna identifieras genom arbetstiteln och antal år inom banken, därav minskad anonymitet. Detta ansågs vara en låg risk som inte anses väga tyngre än värdet av informationen om respondenterna, då kontexten ansågs viktig (Alvehus 2013). Däremot togs det inte upp någon specifik information om bankernas kunder eller specifika företagshemligheter, vilka skyddas av banksektresten. All information och personuppgifter har hanterats på ett sätt vilket gjort att ingen information nått obehöriga utanför studiens undervisningssyfte vilket uppfyller *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet 2002).

4. Empiri

Studiens empiri presenteras utifrån bankernas perspektiv och visar hur deras kreditriskhantering ser ut vid utlåning till SMF. Utifrån detta kan analysen sedan beskriva och analysera likheter samt skillnader mellan dessa banker.

Empirin redogörs utifrån den struktur som presenterats för kreditriskhanteringen i den teoretiska referensramen. De olika delarna i denna process stämmer även överens med de teman som ses i intervjuguiden (se bilaga 1). Empirin från de tre bankerna presenteras separat och i ordningen efter varandra. Under rubriken för varje bank sammanställs bakgrundsinformation om banken och respondenterna/respondenten. Vidare redogörs svaren från intervjuerna efter följande teman; information som krävs för kreditriskhanteringen, vilka kreditrisker som banken identifierar och slutligen vilka strategier banken använder för att hantera kreditriskerna. Denna struktur möjliggör i analysavsnittet en analys utifrån studiens syfte i hur de svenska storbankernas kreditriskhantering vid utlåning till SMF ser ut, samt vilka likheter och skillnader det finns mellan dessa.

4.1 Skandinaviska Enskilda Banken

Skandinaviska Enskilda Banken AB är en nordisk finansiell koncern som bildades år 1972 (SEB 2023). Verksamheten fokuserar på företagsaffärer, sparande och investment banking. SEB (2022) anser att banken följer de högsta standarderna för bolagsstyrning, regelefterlevnad och riskhantering. Banken har enligt årsrapporten för 2022 ungefär 400 000 SMF och 2000 stora företag som företagskunder (SEB 2023).

Respondent 1 har arbetat inom SEB i 13 år och arbetar idag som företagsmarknadschef vid banken sedan ett år, men innan dess som företagsrådgivare för SMF i sju år. Som företagsmarknadschef och tidigare företagsrådgivare arbetar respondenten med olika företagstyper som omsätter upp till 500 miljoner SEK. Detta gör att respondenten kan bidra med ett brett perspektiv över bankens kreditriskhantering av SMF.

Respondent 2 har arbetat inom SEB i åtta år och arbetar idag som företagsrådgivare för SMF vid banken sedan tre år, men innan dess som kontorschef vid ett annat SEB kontor i fem år. Respondenten arbetar idag mestadels med SMF som omsätter från 20 miljoner SEK till 200 miljoner SEK. Detta gör att respondent 2 kan bidra med ett perspektiv på både bankens

dagliga processer för att hantera risker av SMF, men även ur tidigare chefs perspektiv med översyn av hela kreditriskhanteringen.

4.1.1 Information

Kreditriskhanteringen av SMF vid SEB förklaras utgå från en insamling av information kring företaget. Det görs, enligt respondent 1, för att senare kunna bedöma dess återbetalningsförmåga och identifiera kreditriskerna. Därför menar båda respondenterna att bedömningen av företagets kreditvärdighet och även kontrollen av andra viktiga delar först kan börja när tillräckligt med information har samlats in.

Respondent 1 förklarar att den kategori av information som krävs från det lånesökande företaget inkluderar bland annat företagets affärsmodell, dess budget, nyckeltal, företagets kunder och leverantörer. Med detta kan banken granska både den historiska ekonomiska situationen hos företaget, men även dess framtidsprognoser och rimligheten av dem. Detta för att se om företaget kan ha en långsiktig hållbar utveckling. Det stärks av respondent 2 som påpekar vikten av att lära känna kundens verksamhet för att kunna med informationen försöka förutse företagets framtid. Respondenterna anger också att den information som samlats sparas och struktureras i digitala databaser som behöriga vid SEB sedan kan använda när de behöver informationen. Dessa krav på information stärks av respondent 2 som säger att:

“Ju mer information och underlag om företaget vi har, desto bättre” (Respondent 2).

Annan information som banken anser är viktig för att kunna identifiera kreditrisker är information om företagsledningen. Respondent 1 tydliggör att banken vill kunna avgöra om företagsledningen har erfarenhet av att driva företag eller om det anses vara en oerfaren företagsledning. Respondent 2 förklarar vidare att banken både kan samla denna information från kunden eller via andra källor. Då främst genom Upplysningscentralen (UC) som visar om företagsledningen uppfyller sina ekonomiska förpliktelser. Det tydliggörs även av respondenten att banken kan se om företagskunden är privatkund hos SEB, för att då kunna se dennes privata bank historik och uppfyllande av ekonomiska förpliktelser.

4.1.2 Kreditrisker

De främsta kreditriskerna som SEB identifierar är att SMF låntagare fallerar på lånet och att små företagskunder inte har lika bra översyn eller förståelse för sina finansiella siffror.

Respondent 1 förklarar hur banken fokuserar på att kunna identifiera var kreditriskerna kan finnas och sedan analysera dessa för att därefter motverka dem.

Att SMF oftare fallerar på lånen menar respondent 1 beror på att dessa oftare är verksamma inom vad banken identifierar som högriskbranscher. Det förklaras att högriskbranscher anses vara osäkra på grund av att marknaden, antingen kunderna, leverantörerna eller tillsynsmyndigheterna, kan negativt påverka företaget som söker finansiering. Detta menar respondenten kan ske periodvis och påverkas av lågkonjunkturer, men det som påverkar bankens syn på kreditrisken i dessa fall är i företagets information samt återbetalningsförmåga. Exempel på dessa högriskbranscher förklaras i dagsläget vara bygg- och transportbranschen där konkurs graden av företag är hög jämfört med andra branscher eller samma bransch under en tidigare period. Detta är en stor risk för SEB och respondenten förklarar att dessa branscher anses vara högre risk eftersom att de är oförutsägbara.

Respondent 2 tar upp exempel från Covid-19 pandemin där många företag från högriskbranscher gick i konkurs då en större kris plötsligt uppstod. Detta menar respondenten både visade på risken i högriskbranscher, men framförallt risken i den information som banken har tillgänglig och att den inte alltid kan förtutse företagets eller marknadens utveckling. Respondent 1 menar även att det kan uppstå en typ av marknadsrisk när flera, ibland alla, företag i en högriskbransch påverkas negativt.

Respondent 2 förklarar att den faktor som främst ökar kreditrisken är att viktig information inte blir tillgänglig eller att den är felaktig, alternativt missvisande. Inte bara gällande information om finansiella siffror och utveckling, men även att det kan fattas information om privatpersoner i ledningen. Respondenten menar att detta problem ofta beror på okunskap hos företagsledningen. Detta kan leda till missvisande prognoser av bolaget då de placeras i en felaktig riskklass. Denna kreditrisk stärks av respondent 1 som förklarar att banken inte heller kan få denna information som krävs av andra banker eftersom att det både inte finns ett samarbete mellan banker och att det råder banksekretess. Detta menar respondenten kan försvåra bankens arbete att identifiera och sedan hantera kreditriskerna.

4.1.3 Strategier för kreditriskhantering

De strategier som SEB väljer för kreditriskhanteringen av SMF grundas i mängden och kvaliteten på informationen som finns tillgänglig, men även efter de kreditrisker som identifieras.

SEB arbetar med att minska kreditrisker genom kreditvärdigheten hos det lånesökande SMF. Enligt respondent 1 gör banken detta genom att analysera kundens återbetalningsförmåga baserat på de finansiella siffror som företaget genererar. De finansiella rapporterna, tillsammans med bankens analys av branschen, bidrar till att tolka företagets kreditbetyg och ger banken en bild av om det är lönsamt för banken att bevilja lånet eller inte. Kreditbetyget används tillsammans med bankens analys av övrig information om företaget och företagsledningen för att avgöra dess totala kreditvärdighet. Respondenterna förklarar att kundkännedomen är en viktig del i fastställandet av kreditvärdigheten och görs genom KYC (eng. Know Your Customer) processer för att se kundens, både företaget och ägarnas, bakgrund samt tillförlitlighet. Om det finns bristande information kring detta så fortsätter inte kreditprocessen vilket bidrar till att minska kreditriskerna. Detta tydliggörs av respondent 1:

*“Banken fokuserar inte på att hjälpa företag att betala sina skulder, utan vi vill bidra med finansieringsmöjligheter för företag som har goda möjligheter att kunna vidareutvecklas”
(Respondent 1).*

Respondent 2 stärker detta genom att förklara att banken även tar hänsyn till hur branschen där företaget är verksam inom kommer att se ut och om det finns en positiv utvecklingspotential med att finansiera detta. Med detta kan SEB hantera kreditrisker som annars kan uppstå vid osäker information om marknaden och företag, främst vid högriskbranscher. I de fall företagsrådgivarna har svårt att fastställa SMF:s kreditvärdighet, visar bankens strategi att de i dessa situationer inte får ta beslutet om utlåning själva. Respondent 2 tydliggör att fastställandet av kreditvärdigheten då istället beslutas av närmaste chef eller annars bankens kreditkommitté som består av kredit experter vid SEB.

Respondenterna förklarar att det alltid finns lånevillkor som banken ställer på SMF låntagare för att minska kreditrisker. Vilka lånevillkor som sätts förklaras vara liknande mellan olika företagslån där det största fokuset är på återbetalningsplanen. Förändringar i

återbetalningsförmågan och kreditrisken hos företaget leder, enligt respondent 2, i vissa fall till ändrade eller utökade lånevillkor. Respondent 1 förklarar att lånevillkoren ofta behandlar att det låntagande företaget inte får byta ägare eller ledning utan bankens vetskap. Detta används eftersom att banken kanske inte känner till den nya ledningen och därför inte vet hur deras erfarenhet i att leda företaget är. Andra villkor är att företaget regelbundet måste dela sina finansiella nyckeltal med banken, oftast kvartalsvis. Exempel som gavs var att SMF ska upprätthålla en viss andel tillväxt i valda nyckeltal. Detta ger banken möjligheten att tidigare kunna identifiera potentiella finansiella risker som kan påverka företagens återbetalningsförmåga.

Respondent 1 förklarar att SEB, för att minska kreditriskerna, analyserar vissa faktorer i samband med fastställandet av lånevillkor och säkerheter på företagslånet till SMF. Dessa inkluderar företagets belåningsgrad på investeringen som ska genomföras, längden på återbetalningsperioden och vilka andra säkerheter som banken kan ta ut. Respondenten beskriver hur banken, genom att kräva en lägre belåningsgrad, ger incitament till företaget att få investeringen att bidra med nytta då de själva tvingas investera kapital. Detta bidrar samtidigt med att banken riskerar mindre förlorat kapital om företagens finansiella situation försämras. Genom att banken ställer krav på en kortare återbetalningsperiod minskar kreditriskerna från att företagets återbetalningsförmåga skulle kunna negativt påverkas längre fram i tiden. Det förklaras av respondent 2 att banken ofta använder säkerheter i form av borgen eller pant för att minska kreditrisker. Företagsägare av SMF behöver, om de kan, agera borgensman för att ge banken en säkerhet i att företaget kommer att uppfylla sina ekonomiska förpliktelser. I andra fall kan banken kräva att företaget pantsätter fastigheten eller maskineriet som det investerats i.

Respondenterna förklarar att den räntesats som SEB väljer att sätta på lån till SMF, reflekterar de risker som banken ser i företaget, branschen och de säkerheter som banken har på lånet. Detta behöver ofta också kontrolleras av en chef, utöver företagsrådgivaren som analyserar företaget och ärendet. Respondent 1 tillägger att räntan på lånet även påverkas av vilka övriga produkter från banken som kunden använder och hur mycket av företagets totala lån som är hos banken. Om SEB har större delar av kundernas lån ökar bankens säkerhet och minskar riskerna kring lånet, därav kan även räntan på lånet sänkas om detta är fallet.

SEB använder även processer för att kunna hantera kreditrisker som kan uppstå under tiden SMF är kunder hos banken. Om banken identifierar att en företagskund riskerar att hamna i finansiell nöd har banken en separat avdelning som hjälper företaget, samt de ansvariga företagsrådgivarna i banken, att försöka minska kreditriskerna. Respondent 1 förklarar att denna extra resurs hjälper till att gå igenom företagets finansiella dokument och därefter lägga upp en plan för hur banken samt företaget ska gå tillväga. På detta sätt förlorar banken mindre kapital på den annars förlorade krediten.

4.2 Handelsbanken

Handelsbanken AB är en nordisk finansiell koncern som bildades år 1871 och är nu verksam inom bland annat Sverige, Nederländerna, Norge och Storbritannien (Handelsbanken 2023). Verksamheten har fokus på både privat sparande, företagsfinansiering och investment banking.

Respondent 3 har arbetat som företagsrådgivare inom Handelsbanken i 6 år, med både SMF och större företag. Respondenten kan utifrån detta bidra med ett perspektiv på bankens kreditriskhantering av SMF.

4.2.1 Information

Handelsbanken fokuserar största delen av informationsinsamlingen, för kreditriskhantering, på företagets ekonomiska situation. Respondent 3 förklarar att informationen ska bidra banken med en helhetsbild av företaget och de risker som finns kring verksamheten samt branschen. Den information som krävs från SMF söker banken direkt från det låntagande företaget. Däremot menar respondenten att det kan vara svårare att få rätt struktur på informationen från SMF jämfört med större företag. Framst på grund av att SMF ofta sköter sin egen ekonomi utan en fast ekonomiavdelning med utbildade revisorer.

Det förklaras att information om företagets affärsmodell krävs för att se om den är hållbar på den marknad där företaget är verksamt. Banken begär även informationsunderlag om företagets budget och prognoser för att se hur företaget ser på sin finansiella situation och framtid. Detta underlag inkluderar även årsrapporter och nyckeltal för att kunna stärka bilden av hur företaget presterar. Respondenten menar att företagets historiska utveckling de finansiella rapporterna kan jämföras med bankens prognoser för hur marknaden ser ut och

därför ge banken en inblick i hur stabila denna anses vara. Vid de fall som banken har svårt att samla historisk information om företaget, menar respondenten att de kan använda externa källor som *Alla bolag* och *Bolagsverket*. Den första källan för att se tidigare nyckeltal och kunna fastställa företagets historiska ekonomiska situation samt utveckling. Medan *Bolagsverket* används för att samla information om företagets ledning och nyckelpersoner, även tidigare anställda nyckelpersoner. Banken använder även utdrag från Upplysningscentralen (UC) för att kunna identifiera risker i hur företagsledningen tidigare skött sina ekonomiska förpliktelser.

Det förklaras av respondenten att banken efterfrågar information om både företagets kunder och leverantörer. Detta för att kunna fastställa risker från företagets kundbas och leverantörskedja. Här menade respondenten att banken kan efterfråga samarbetsavtal med leverantörer eller kunder som stärker företagets ekonomiska stabilitet, därför återbetalningsförmåga, för framtiden. Utifrån den totala informationen som efterfrågas menar respondenten att banken kan få en uppfattning om företagets framtid, ledningens ambitioner att få verksamheten att utvecklas och deras vilja att samarbeta med banken.

4.2.2 Kreditrisker

Den största risken hos SMF, som ökar kreditrisken för Handelsbanken, är att företagarna inte har tillräckliga kunskaper om hur de sköter ekonomin och därför företagets återbetalningsförmåga. Det förklaras att SMF brukar bestå av ett fåtal anställda och där det fattas en ekonomiavdelning, vilket leder till den fortsatta bristande ekonomiska kunskapen i företagen. Samtidigt menar respondenten att dessa företagsägare ofta är duktiga inom sitt ämne som företaget specialiserar sig inom. De har ofta starka ambitioner för företaget som resulterar i att de söker höga lån utan att ha analyserat sin återbetalningsförmåga. Det är, enligt respondenten, på grund av dessa faktorer som kreditrisken hos SMF ökar. Detta stärks av respondentens förklarande:

“Ägarna i små och medelstora företag är ofta väldigt ambitiösa och vill att företaget ska lyckas. Därför söker de också ofta höga lån” (Respondent 3).

En vidare kreditrisk som banken identifierar är att många SMF är verksamma inom vad Handelsbanken ser som högriskbranscher. Därför är även informationen som kan hämtas från

dessa mer osäker och föränderlig. Respondenten menar på att banken då har svårt att fastställa företagets långsiktiga återbetalningsförmåga. Till detta förklarar respondenten att det i vissa fall kan vara företag som inte är i högriskbranscher, men som det ändå kan vara svårt att fastställa informationen om. Det tydliggörs att SMF ofta har svårt att bidra med tillräcklig information av det som begärs och att även banken kan ha svårt att hitta information om mindre SMF via externa källor. Dessa faktorer inom bristen på information bidrar till att öka kreditrisken kring företaget.

4.2.3 Strategier för kreditriskhantering

Kreditriskhanteringen vid Handelsbanken består både av strategier och processer som baseras på den information om företagen samt riskerna som kan hämtas. Dessa strategier och processer används både vid låneansökan från SMF och under perioden dessa är kunder vid banken.

Respondent 3 förklarar att Handelsbanken främst analyserar SMF:s kreditvärdighet, både före beviljat lån och efteråt som kund. Detta för att kunna bestämma företagets återbetalningsförmåga och ekonomiska stabilitet, men även företagsledningens kompetens för att företaget ska kunna fortsätta vara verksam. Vid analysen av företagets kreditvärdighet studerar banken ägaren och ledningen karaktär för att bland annat avgöra deras historiska uppfyllande av ekonomiska skyldigheter. Respondenten tillägger att banken inte anser att en anmärkning i UC utdraget är en avgörande negativ punkt. Detta så länge det finns en bra förklaring till varför företagskunden eller någon i företagets ledande roll gett utslag i kreditupplysningen.

Banken använder även det låntagande företagets kreditbetyg utifrån dess historiska finansiella utveckling. Detta genom den information som hämtas från de finansiella rapporterna och bankens analys av branschen, vilket ger ett resultat i hur kreditvärdigt företaget är.

Kreditbetyget stödjer de andra delarna i avgörandet av företagets totala kreditvärdighet.

Respondenten förklarar att banken inte har en kreditgräns för lån åt SMF, men att om företaget söker lån för en högre nivå än vad banken anser dess återbetalningsförmåga vara, kommer inte det lånet att godkännas. Istället informerar banken det företaget att de endast är kreditvärdiga för en lägre summa. I de fall det inte finns tillräcklig eller korrekt information,

avslutar banken den låneprocessen för att undvika att skapa kreditrisker genom utlåning till dessa företag.

Viktiga delar i bankens strategier för kreditriskhantering förklaras vara de lånevillkor och säkerheter som sätts på lånen till SMF. Dessa menar respondenten utgör ramen för vad företaget både kan och måste göra för att få samt behålla det lånade kapitalet. Därför kan lånevillkoren och kraven på säkerheter skilja mellan olika SMF beroende på vilken riskklass som banken bedömer att dessa befinner sig i. Lånevillkoren från Handelsbanken, för SMF, består bland annat av vilken kategori av information som företaget måste tilldela banken och informera om de vill genomföra större ändringar i strukturen av företaget samt ledningen. Ett lånevillkor som respondenten menar är viktigt för att minska kreditriskerna är att företaget också bidrar till investeringen och att banken inte står för hela kapitalet. Därför krävs det att företaget bör kunna bidra till investeringen med en viss procentandel. Detta menar respondenten ämnar till att hindra SMF från att vilja genomföra riskfyllda investeringar, vilka också skulle kunna negativt påverka dess återbetalningsförmåga.

Det förklaras att Handelsbanken kräver säkerheter på företagslån från SMF för att minska bankens kreditrisker. Respondenten förklarar att dessa säkerheter kan tas i form av både ägarborgen eller genom pantsättning av företagets inventarier som maskiner. Genom användandet av säkerheter får banken en trygghet i att företaget visar på att de vill uppfylla sina ekonomiska förpliktelser, samtidigt som banken i fall av fallissemang kan beslagta dessa säkerheter.

Den räntesats som Handelsbanken väljer att sätta på lån till SMF, reflekterar de risker som banken ser i både företaget och branschen. Företagsrådgivarna har mer frihet i vilken prissättning de sätter på företagslånet och behöver i de flesta fall inte kontrolleras av chefer. Samtidigt bör den satta låneräntan kunna motsvara riskerna som banken möter vid utlåningen till SMF.

Handelsbanken granskar även de SMF som beviljats lån för att kunna säkerställa att företagets ekonomiska stabilitet och återbetalningsförmåga fortsätter att kvarstå. Om företagsrådgivarna som har kontakt med företagskunden, eller bankens interna system, identifierar risker kring företaget eller branschen så analyseras detta för att tolka vilka kreditrisker som kan följa. Respondenten förklarar att det vid nya kreditrisker är chefer som

tar över ärendet och väljer vilka åtgärder som bör vidtas för att hantera de uppkomna kreditriskerna.

4.3 Swedbank

Swedbank AB är en nordisk finansiell koncern som bildades år 1997 och som nu är verksam inom bland annat Sverige samt Baltikum, med över 550 000 företagskunder (Swedbank 2023). Verksamheten har fokus på både privat sparande och företagsfinansiering.

Respondent 4 har arbetat inom Swedbank i 22 år, varav de sex senaste åren som chef för kreditriskhanteringen. Tidigare har respondenten arbetat med både företagsrådgivning åt SMF och som chef för utveckling av bankens företagsfinansiering. Detta gör att respondenten kan bidra med ett brett och djupgående perspektiv av bankens kreditriskhantering av SMF.

4.3.1 Information

För Swedbank är information om företagskunden den viktigaste delen i processen för hantering av kreditrisker. Respondent 4 förklarar att detta beror på att alla analyser, för att kunna identifiera risker och kreditvärdighet, grundas i vilken information banken har.

Respondenten beskriver att den information som banken behöver från SMF är bland annat årsrapporter, dess affärsmodell och struktur, samt hur företaget ser på sin position på marknaden. Från de finansiella rapporterna kan banken sedan analysera företagets budget och nyckeltal. Informationen innefattar också företagets tänkta fortsatta utveckling och framtidsplaner. Respondenten tydliggör att bankens informationsinsamling för kreditriskhanteringen underlättas om det är en befintlig eller bekant företagskund. Detta då banken redan har en insikt i hur företagets ekonomiska situation ser ut och lättare kan identifiera om förändringar sker. Samtidigt förklaras det att banken alltid kräver lika mycket information från alla befintliga och potentiella SMF kunder.

Information som banken speciellt efterfrågar är underlag på vad lånekapitalet kommer att användas till. Detta förklaras bero på att banken ska kunna identifiera potentiella kreditrisker till följd av den tänkta investeringen. Respondenten förklarar att detta används för att ta beslut om investeringen kommer vara tillräckligt givande för företaget, därav bidra till dess återbetalningsförmåga, eller inte. Detta menar respondenten att banken även stärker genom

att göra en bakgrundskontroll på företagsägaren. Här använder Swedbank både utdrag från Upplysningscentralen (UC) och nyhetsartiklar för att få ett intryck av ägarens karaktär som företagsledare.

4.3.2 Kreditrisker

Den främsta kreditrisken som Swedbank identifierar är att det låntagande SMF:s återbetalningsförmåga förändras till följd av att informationen denna baseras på kan vara missvisande. Här förklarar respondent 4 att bankens förväntade avkastning och lönsamhet från ett beviljat lån kan påverkas om företaget får ekonomiska problem. Den information som respondenten menar ofta kan vara missvisande är till följd av strukturen i innehållet på finansiella dokument. Dessa kan innehålla orealistiska beräkningar vilket anses bero på bristen på ekonomiavdelningar i SMF. Även företagets egna framtidsprognoser kan presenteras på sätt som gör att det kan tolkas vara mer positivt än vad det faktiskt är. Det förklaras att företagarna vid SMF ofta har optimistiska planer av hur företagets framtid ser ut utan att de faktiskt har underlag på att stödja dessa påståenden. Denna osäkerhet kring informationen skapar ökade kreditrisker och tydliggörs av respondenten:

“Det viktiga är att vi ska kunna lita på informationen som används för att bestämma företagets fortsatta återbetalningsförmåga” (Respondent 4).

Swedbank identifierar att kreditrisken från osäkerhet i informationen och återbetalningsförmågan hos SMF tydligast kan ses inom vissa branscher. Här menar respondenten högriskbranscher som visar på högre riskfaktorer och framförallt osäkerhet i hur dessa kan påverkas av förändringar i marknaden. Respondenten förklarar att banken initialt ser alla SMF från exempelvis transport-, rese- och byggbranschen som högre risk.

En annan kreditrisk som banken identifierar är att företagslånet inte används till vad företaget informerat Swedbank om. Detta menar respondenten kan ske om ägaren väljer att ändra vad för del i verksamheten som ska utvecklas eller vilken typ av maskineri som ska köpas in. Om banken inte informeras om denna förändring så kan kreditrisken öka utan att banken vet om det. Respondenten tydliggör att kreditrisker kan öka om banken beviljar finansiering som går till illegala verksamheter. Detta då banken både kan få skadestånd från staten och att bankens lönsamhet försämras till följd av att andra företagskunder inte vill associeras med banken.

4.3.3 Strategier för kreditriskhantering

Respondent 4 menar på att det viktigaste för banken vid kreditriskhanteringen är att de har en tydlig förståelse för vem kunden är och att finansieringen skulle bidra till att stärka företagets ekonomiska stabilitet. Därefter sätter banken de lånevillkor och krav på säkerheter som anses motverka de kreditrisker som identifierats. Dessutom sätts även räntan på lånet efter den risknivå som ses i företaget och på marknaden. Respondenten förklarar även att banken regelbundet granskar de företag som banken beviljat lån för att se om det sker förändringar i risknivån.

Banken genomför olika analyser och beräkningar för att bestämma kreditvärdigheten hos SMF, baserat på årsrapporter och annan information som hämtas från företagskunden. Informationen kan även vid behov samlas från andra pålitliga källor som ger en bild av både företaget och branschen denna är verksam inom. Till detta använder Swedbank beräkningar för att få ett resultat på företagets kreditbetyg för att stödja den övriga analysen av kreditvärdigheten. Respondenten förklarar att banken alltid analyserar företagets förväntade utveckling och hur kunden själva ser på sin framtid. På detta sätt kan banken jämföra företagets framtida planer med hur denna ligger till enligt de finansiella siffrorna och marknadsförhållandena, för att bedöma om det är realistiskt. Detta menar respondenten även kan hjälpa företagskunden att inse vissa risker kring verksamheten och därav minskar risken för oförväntade påverkande faktorer som leder till kreditrisker för banken. Tillsammans med detta studerar företagsrådgivarna, som har en relation till kunden, företagsledningen för att skapa en uppfattning om deras kunnskap inom branschen och att driva företag.

Genom hela denna analysprocess får banken insyn i vilka potentiella risker det finns kring företaget, i ledningen och i branschen. Därför menar respondenten att låneräntan sätts utifrån de identifierade riskerna vilket minskar bankens exponering mot kreditrisker vid utlåningen till SMF. För att vidare minska kreditriskerna ger banken endast lån till företagskunder inom SMF efter den återbetalningsförmåga och kreditvärdighet som har fastställts. Respondenten förklarar att detta ibland kräver ett chefsbeslut.

Andra strategier som banken utnyttjar är genom användandet av lånevillkor och säkerheter på företagslånen till SMF. De lånevillkor och krav på säkerheter som banken väljer att sätta på

företagslånet förklaras vara standardiserade för alla SMF. Detta så länge det inte finns behov av särskilda tillägg för att ytterligare kunna minska kreditrisken.

Det förklaras att de lånevillkor och krav på säkerheter som banken sätter på lånet måste uppfyllas för att resultera i godkänd finansiering. Exempel som tas upp på dessa lånevillkor och säkerheter är att företaget måste få tillåtelse från banken för att genomföra eller ändra utdelning och att låntagaren (oftast ägaren av företaget) ska agera borgensman för lånet. Informationskrav som ställs är att företaget måste lämna skriftliga bevis på vad lånekapital ska användas till, exempelvis köpekontrakt. Swedbank finansierar inte heller hela den tänkta investeringen, utan kräver i lånevillkoren att företaget också ska bidra med kapital för att stärka lånet och minska bankens kreditrisk.

Respondenten beskriver även att Swedbank har strategier och rutiner för att kunna identifiera om en företagskund går mot finansiell nöd. I dessa situationer har banken kredit experter som kan erbjuda finansiell rådgivning och konstruera avbetalningsplaner för företaget. Genom detta kan banken minska kreditrisker och i vissa fall rädda en företagskund som sedan kan fortsätta bidra till bankens utlåningsverksamhet och lönsamhet.

5. Analys

Analysen presenterar kopplingar och jämförelser mellan studiens valda banker från empiriavsnittet utifrån den teoretiska referensramen. Genom denna analys kan sedan slutdiskussion föras för att beskriva hur de svenska storbankernas kreditriskhantering ser ut vid utlåning till SMF och vilka likheter samt skillnader som finns mellan dessa banker.

Avsnittet är strukturerat utifrån analysmodellen i figur 2 från den teoretiska referensramen för att kunna skapa en bättre sammanhängande helhet och tillämpande av centrala begrepp samt teorier. Analysen förs inledningsvis utifrån vad studiens tre banker använder för kategori av information för att kunna identifiera kreditriskerna kring SMF och hur detta inhämtas. Vidare analyseras vilka kreditrisker som bankerna identifierar vid utlåning till SMF och hur dessa tolkas. Fortsättningsvis beskrivs och analyseras det vilka strategier som de svenska storbankerna använder för att hantera kreditriskerna kring SMF. Avslutningsvis analyseras det hur studiens två valda teorier, teorin om negativt urval och reducerad kapitalkostnad samt signaleringsteorin, kan användas för att beskriva bankernas kreditriskhantering.

5.1 Information

Alla tre bankers syn på informationen och varför denna inhämtas liknar varandra i att underlaget används för att kunna etablera en god kreditriskhantering vid utlåning till SMF. De olika kategorier av information som samtliga banker vid studien använder för att kunna identifiera olika kreditrisker stämmer överens med Gu et al. (2019) förklaring av de två informationskategorierna hård- och mjuk information.

För att fastställa SMF:s ekonomiska situation använder de svenska storbankerna hård information i form av årsrapporter, budget och historiska finansiella data. Detta för att kunna prognostisera företagets framtida utveckling och identifiera finansiella risker som ökar bankens kreditrisker. Den främsta informationen som de tre bankerna använder för att identifiera kreditrisker efterfrågas från det lånesökande företaget i form olika rapporter och annat underlag. Endast Handelsbanken nämnde att de även samlar denna hårda information, om företagets nyckeltal, från externa källor som *Alla bolag*. Denna informationsinsamling stämmer överens med Kalapodast och Thomson (2006) förklaring att banker både kan samla information om företag genom att efterfråga den hos företaget, eller att samla den från externa källor.

Alla intervjuade banker begär underlag om företagsledningen och strukturen på företaget för att få en inblick i hela verksamheten. Detta stämmer överens med Gu et al. (2019) definition av mjuk information som banker samlar in i form av uppgifter om bolagsledningens struktur och nyckelpersoner. Bankerna i studien menar att denna information även består av kreditupplysningar för att se om både företaget och ledningen har uppfyllt sina tidigare ekonomiska förpliktelser. SEB förtydligar att informationen om företagsledningen används för att kunna avgöra hur erfarna de är i att driva företag och samtidigt analyserar banken SMF ledning för att se om dessa även är privatkunder hos banken. Detta menar SEB ger en inblick i hur företagskundens privata uppfyllande av ekonomiska förpliktelser och engagemang ser ut. Det här liknar vad Swedbank förklarar att banken gör för att få bild av ägarens karaktär som företagsledare.

Handelsbanken fokuserar största delen av informationsinsamlingen, för kreditriskhantering av SMF, på företagets ekonomiska situation. Därför efterfrågar Handelsbanken information om företagets både kunder och leverantörer, främst genom underlag som samarbetsavtal, vilket stärker företagets ekonomiska stabilitet samt utveckling. Detta bidrar till underlag om företagets affärsmodell vilket är något som både SEB och Swedbank efterfrågar från SMF, vilken också kan ses som mjuk information då den inte är kvantifierbar (Gu et al. 2019). Samtidigt tydliggörs det att Swedbank lägger stort fokus på informationsunderlag för vad lånekapitalet kommer att användas till. Denna breda informationsinsamling bidrar till att de tre svenska storbankerna kan förbättra deras kreditriskhantering och minska kreditriskerna (ibid.).

5.2 Kreditrisker

Kreditrisker utgör den främsta riskfaktorn som banker fokuserar på för att skydda lönsamheten (Zhou, Lai & Yu 2010). Samtidigt finns det olika risker vid SMF som ökar kreditriskerna för banker (Gao et al. 2021). Dessa risker förklarar Crawford et al. (2018) främst består av bristen och osäkerheten i informationen som SMF tillhandahåller banker. De tre storbankernas identifiering och förståelse av kreditriskerna ser ungefär lika ut. Alla bankerna menar att osäkerheten kring, ibland även bristen på, information från SMF är det främsta problemet. Detta stämmer överens med vad som tidigare förklarats enligt Crawford et al. (2018) om att informationsasymmetrin bidrar till kreditrisker för banker. Enligt

Handelsbanken och Swedbank är problemet med informationen en konsekvens av SMF-segmentets otillräckliga kunskaper om hur de bör sköta ekonomin. Dessa två banker menar att detta beror på att SMF ofta inte har fasta ekonomiavdelningar med revisorer. SEB identifierar också att dessa företag bidrar med otillräcklig och ibland missvisande information till följd av okunskap, men specificerar inte att detta beror på bristen av en ekonomiavdelning.

Av SEB identifieras det även svårigheter i att det ibland kan fattas information om privatpersoner i ledningen. Detta bidrar till ökade kreditrisker då information som berör tidigare, nuvarande eller potentiella bankkunder inte kan hämtas från andra banker på grund av brist på samarbete och banksekretess. Handelsbanken ser liknande problem då SMF ofta har svårt att bidra med all efterfrågad information och att banken har svårt att söka upp information om det handlar om mindre SMF. Detta försämrar bankernas informationsunderlag och skapar svårigheter för att kunna identifiera kreditrisker. Konsekvenserna av detta stämmer överens med den tidigare forskningen som tyder på att informationsasymmetrin i banksektorn bidrar till ökade kreditrisker och försämrad lönsamhet hos bankerna (Apergis et al. 2016). En kreditrisk som Swedbank identifierar är att lånekapitalet inte används till vad företaget sagt att det skulle investeras i. Detta menar banken både kan ske i form av att ägaren vill investera i en annan del i verksamheten, men i vissa fall riskerar finansieringen att gå till illegala verksamheter.

Både SEB, Handelsbanken och Swedbank identifierar ökade kreditrisker vid SMF som är verksamma inom vad de anser vara högriskbranscher. Bankernas definition av detta liknar varandra med att SMF inom dessa branscher har en högre konkursgrad. SEB menar att företagen i dessa branscher kan negativt påverkas av både kunder, leverantörer och regleringar. Även Handelsbanken och Swedbank identifierar att det som här ökar kreditriskerna är osäkerheten samt att informationen kring dessa företag är föränderlig då marknaden är oförutsägbar.

5.3 Strategier för kreditriskhantering

Bankers strategier för att hantera kreditrisker utgår från att minska sannolikheten för fallissemang, konkurs och begränsa effekten av eventuella finansiella förluster som kan

uppstå (Qureshi & Lamarque 2022). Detta stämmer överens med de svenska storbankernas mål och användande av olika strategier för kreditriskhantering.

Alla tre banker i studien använder liknande processer för att kunna samla in information vilket sedan används vid de olika strategierna för hanteringen av kreditrisker i bankverksamheten. Både SEB, Handelsbanken och Swedbank använder insamlad information för att kunna fastställa SMF kreditvärdighet, därav kunna identifiera vilka kreditrisker som finns kring företaget. Samtliga banker använder kvantitativ information, i linje med Gu et al. (2019) definition av hård information, baserat på företagets finansiella rapporter för att kunna avgöra SMF:s framtida återbetalningsförmåga. För att få ett jämförbart resultat använder de svenska storbankerna statistiska modeller vilket ger företagets kreditbetyg på dess beräknade återbetalningsförmåga. Detta stämmer överens med Abdou och Pointons (2011) förklaring av vad kreditbetyget ger och att detta betyg då även visar på risknivån som banken skulle ta vid utlåning till detta företag.

Som komplement till kreditbetyget använder studiens samtliga banker även andra strategier där mjuk information används för att identifiera kreditrisker kring SMF. Dessa inkluderar både bakgrundsinformation och kreditupplysningar av företaget samt ledningen, men även översyn av affärsmodellen. SEB anser att kundkännedomen om SMF är viktigt för att fastställa kreditvärdigheten och banken använder KYC-processer (*Know Your Customer*) för att se kundens, både företaget och ägarnas, bakgrund samt tillförlitlighet. Swedbank menar också att kundkännedomen är viktig för att skapa en förståelse för vem företagskunden är. Även Handelsbanken håller med, fast med fokus på företagsledningens kompetens i att leda företaget framåt och därav även se på ledningens karaktär. Samtliga banker i studien använder Upplysningscentralen (UC) som en extern källa för att kunna samla underlag om hur skötsamma SMF och företagsledningen har varit i deras ekonomiska bakgrund. Detta stämmer överens med Wang et al. (2020) förklaring av hur banker kan fastställa kreditvärdigheten genom användning av företagets karaktär, vilket förklaras som dess villighet att uppfylla ekonomiska skyldigheter. Swedbank använder både UC-utdrag och nyhetsartiklar för att få ett intryck av ägarens karaktär som företagsledare. Samtidigt menar Handelsbanken att en anmärkning i UC-utdraget inte är en avgörande negativ punkt, så länge det finns en bra förklaring till varför företagskunden eller någon i företagets ledande roll gett utslag i kreditupplysningen. Dessutom skiljer sig Handelsbanken från de två andra bankerna i

att banken även hämtar information om SMF från andra externa källor utöver UC. Exempelvis från *Bolagsverket* för mjuk information och från *Alla Bolag* för hård information.

Information om SMF affärsmodell är enligt Handelsbanken viktigt för att kunna avgöra om denna är hållbar på den marknad där företaget är verksamt. Wang et al. (2020) menar att marknadsförhållandena är en viktig aspekt för banker att analysera vid fastställande av ett företags kreditvärdighet. Detta är något som alla tre banker vid studien identifierar i deras strategier för kreditriskhantering av SMF. Bankerna tar hänsyn till den ökade kreditrisken till följd av osäkerhet och föränderlighet som råder i informationen från SMF som är verksamma inom högriskbranscher. En skillnad som urskiljs mellan bankerna är att SEB och Swedbank har som rutin att alltid ha två eller flera personer som är med i beslutsfattande för fastställandet av kreditvärdigheten för att lånets ska beviljas. På detta sätt vill dessa två banker minska kreditrisken genom att flera personer, ofta chefer, deltar i beslutet eftersom att de ser högre risker kring SMF i dessa branscher. SEB har en vidare del i denna strategi och process, vilket är att det vid stora lån även krävs att bankens kreditkommitté beslutar om kreditvärdigheten. Detta skiljer från Handelsbanken där handläggaren, företagsrådgivaren vid kredit ärendet, ofta själv kan besluta kreditvärdigheten på egen hand efter utförda analyser. Därav har handläggaren vid Handelsbanken även mer frihet i prissättning av låneräntan så länge denna kan motsvara de kreditrisker som identifieras hos företaget i SMF-segmentet. Användningen av riskbaserad prissättning av låneräntan stämmer även överens med Gao et al. (2021) förklaring att banker kan motverka kreditrisker genom att sätta räntan på lånet efter de bedömda riskerna i företaget. SEB och Swedbank använder riskbaserad prissättning av låneräntan, men beslutet för nivån på räntan tas gemensamt med handläggarens närmaste chef.

Samtliga banker vid denna studie har strategier för användandet av lånevillkor och krav på säkerheter för hantering av kreditrisker. De har liknande regler om att lånevillkoren måste uppfyllas för att de ska ge finansiering till SMF. Detta stämmer överens med hur Rahman et al. (2017) förklarar att låntagande företag måste följa lånevillkoren för att banken ska godkänna låneansökan. SEB och Swedbank använder mer standardiserade avtal och de lånevillkor som sätts är liknande mellan olika lån till SMF där det största fokuset är på återbetalningsplanen. Handelsbanken menar istället att lånevillkoren och kraven på säkerheter skiljer mellan olika SMF beroende på vilken riskklass de bedöms vara i. Trots detta visar empirin att användningen av de flesta lånevillkoren och kraven på säkerheter är lika mellan

de tre bankerna. De svenska storbankerna kräver en lägre belåningsgrad för att minska bankens kreditrisk om SMF fallerar på lånet. SEB förklarar samtidigt att denna strategi även skapar incitament åt företaget att genomföra investeringen på ett effektivt sätt då de själva har kapital investerat. Detta gynnar även banken då det stärker företagets återbetalningsförmåga.

Av bankerna i studien har SEB, inom strategin för lånevillkor, starkast fokus på informationskrav. Banken använder både krav på att SMF ska upprätthålla finansiella nyckeltal och regelbundna uppdateringarna av informationen, för att tidigare kunna identifiera potentiella finansiella risker som kan påverka SMF återbetalningsförmåga. Det här stämmer överens med Rahman et al. (2017) förklaring att lånevillkoren förpliktar låntagaren att vidta eller avstå från att vidta vissa åtgärder, som att upprätthålla vissa finansiella nyckeltal och förmedla finansiella rapporter. Alla tre banker använder krav på det låntagande SMF behöver informera banken innan ändringar i ledningsstrukturen ska ske, vilket ger bankerna tid att kunna identifiera nya potentiella risker kring ledningen. Dessutom använder Swedbank krav på att företaget måste lämna skriftliga bevis på vad lånekapital ska användas till för att banken ska kunna hantera kreditrisker om företaget använder pengarna till andra investeringar. Denna strategi stämmer överens med Hyytinen & Väänänen (2006) förklarande att banker ständigt bör säkerställa att det utlånade kapitalet används på ett effektivt sätt av företaget för att minska kreditrisker. De tre bankernas användande av krav på ägarborgen och pantsättning av företagets inventarier stöds av Rahman et al. (2017) förklaring att banker bör kräva säkerheter för att minska kreditriskerna vid fallissemang på lånet.

Empirin visar också att samtliga banker vid studien använder liknande strategier kring identifierandet av förändringar och ökade kreditrisker hos SMF med beviljade lån. Bankerna granskar sina låneportföljer, både utifrån de företag och de branscher som dessa är verksamma i. Gällande detta menar Swedbank att bankens informationsinsamling för kreditriskhanteringen underlättas när det är en befintlig företagskund. Detta eftersom att banken då redan har insikt i hur företagets ekonomiska situation ser ut och lättare kan identifiera om förändringar sker. Denna strategi stämmer överens med Treacy och Careys (2000) förklaring att banker kan granska sina företagskunder för att identifiera ändringar i risknivån och sedan vidta åtgärder för att justera detta. Här använder bankerna lite olika processer för att hjälpa företagen att undvika att gå mot finansiell nöd. SEB och Swedbank har liknande processer där kredit experter bidrar med finansiell rådgivning och att lägga upp avbetalningsplaner för företaget. Vid Handelsbanken lämnas istället ärendet över från

handläggaren till chefer som tar beslut om vilka åtgärder som bör vidtas för att hantera de uppkomna kreditriskerna. Genom denna strategi och process riskerar bankerna att förlora mindre kapital på den annars förlorade krediten.

5.4 Negativt urval och reducerad kapitalkostnad

Både negativt urval och moralisk risk är risker som uppstår när det råder informationsasymmetri, varav båda fenomenen kan skapa ökade kreditrisker för banker (Ikeda 2020; Okuyan 2014). I empirin förklaras det att bankerna ofta identifierar osäkerheter och brister i informationen från SMF, vilket stämmer överens med Crawford et al. (2018) förklaring att det råder informationsasymmetri då företagskunderna har mer information. Eftersom att det identifierats informationsasymmetri mellan bankerna i studien och SMF kan teorin om negativt urval användas för att beskriva kreditrisker som de svenska storbankerna möter. Okuyans (2014) förklaring av risken för negativt urval kopplas till att kreditriskerna för bankerna ökar då SMF utnyttjar dess överlägsna information för att hävda en högre kreditvärdighet. Handelsbanken identifierar detta i att SMF ofta ansöker om högre lån än vad banken bedömer företagets kreditvärdighet och återbetalningsförmåga att vara.

Om den information som tillhandahållits inte stämmer eller inte är fullständig kan det leda till beviljade lån åt företagskunder som egentligen inte är berättigade och därför öka bankernas kreditrisker (Mutamimah et al. 2021). På grund av denna kreditrisk, använder samtliga banker i studien även externa källor för att kunna kontrollera att informationen som samlats från SMF är pålitlig. Dessutom stiger bankernas utlåningsräntor till SMF eftersom både SEB, Handelsbanken och Swedbank använder riskbaserad prissättning av utlåningsräntan för att minska sina kreditrisker. Detta stämmer överens med hur Ikeda (2020) beskriver att bankerna hanterar denna kreditrisk genom en justering av utlåningsräntan. Ett följdproblem till de svenska storbankernas ökade utlåningsräntor och krav på säkerheter menar Okuyan (2014) beror på att finansieringskostnaden för SMF ökar, vilket gör att färre lågrisk SMF söker finansiering. Detta kan ses i empirin där SEB förklarar att många lånesökande SMF är verksamma inom högriskbranscher, vilket då skapar ökade kreditrisker för banken.

Moralisk risk är det andra riskfenomenet som enligt denna teori kan uppstå vid informationsasymmetri och som kan öka kreditriskerna för banker (Ikeda 2020). Detta menar Okuyan (2014) skapar incitament för SMF, som har mer information, att utnyttja sin position

och genomföra mer riskfyllda investeringar med det belånade kapitalet. Swedbank ser denna kreditrisk i att företagslånet kan användas till både mer riskfyllda investeringar, men också illegala verksamheter. För att minska denna kreditrisk kräver därför Swedbank underlag från SMF som bevisar företagets syfte med finansieringen. Den strategi och process som Swedbank använder stämmer överens med Okuyans (2014) förklaring att bankerna använder processer för att säkerställa att lånet investeras på ett säkert sätt.

Till följd av de svenska storbankernas olika strategier som ökar SMF:s finansieringskostnader, bör det enligt denna teori skapa incitament hos dessa företag att tillhandahålla bankerna med korrekt och tillräcklig information (Healy & Palepu 2001). Enligt denna teori är det viktigt för de svenska storbankerna att antingen kräva eller skapa incitament hos SMF att ge korrekt och tillräcklig information för att minska bankernas kreditrisker. Detta är även viktigt utifrån vad empirin visar eftersom att bankerna, på grund av konkurrens och banksekretess, inte delar information om företagskunder med varandra. Den strategi som bankerna, enligt empirin, använder vid bristen av information är att avsluta kreditprocessen för att undvika ytterligare kreditrisker.

5.5 Signalering

Empirin visar att de svenska storbankerna använder informationen som hämtas om SMF för att både kunna fastställa företagets återbetalningsförmåga och identifiera kreditrisker. Signaleringsteorin kan beskriva hur de svenska storbankerna använder strategier och processer för att samla mer information vilket används för att hantera kreditrisker vid utlåning till SMF. Enligt Connelly et al. (2011) kan bankerna tolka information från signaler som SMF sänder ut. Detta kan ses hos Swedbank i att banken initialt ser alla SMF inom högriskbranscher som högrisk låntagare, även fast de inte analyserat dess kreditvärdighet. Denna strategi liknar Curcio och Hasans (2015) förklaring att banker kan utnyttja informationen för att avgöra avsändarens kreditvärdighet. Samtidigt använder alla tre banker processer för informationsinsamling för att kunna granska sina låneportföljer och behålla en översyn av företagskunder samt branscherna. Vilket stämmer även överens med hur Berg et al. (2020) identifierar att kreditgivande institut är benägna att använda olika kategorier av information för att stärka sin kreditriskhantering och förståelsen för företagskundernas kreditvärdighet.

Som tidigare beskrivet har samtliga storbanker i denna studie identifierat att informationen från SMF kan vara bristande och missvisande. Därför kan banker enligt Curcio och Hasan (2015) samla informationssignaler om det lånsökande företag för att säkerställa informationen. Detta ses i empirin där storbankerna implementerar processer för att kontrollera pålitligheten av informationen och därav kunna säkerställa hur signalen ska tolkas, för att sedan ge svar på låneansökan eller vidta åtgärder för att hantera kreditrisker. Om det finns brist på information om företagsledningen, anser SEB att detta bidrar till ökade kreditrisker och därmed sänder det negativa signaler till banken. Däremot tolkas informationen som positiva signaler om den bidrar till att minska bankernas kreditrisker (Connelly et al. 2011). Detta ses i att bankerna i studien ser det som en säkerhet om företagsledningen har god kompetens i företagsdrivande och uppfyllt sina tidigare ekonomiska skyldigheter, eftersom att det stärker bilden av att företaget kommer uppfylla sina ekonomiska förpliktelser.

6. Slutdiskussion

Studiens syfte var att beskriva och analysera hur de svenska storbankerna hanterar kreditriskerna vid utlåning till SMF samt vilka likheter och skillnader det finns mellan bankerna. Frågeställningen som denna studie ämnade att besvara var:

Hur hanterar de svenska storbankerna kreditriskerna som uppstår vid utlåning till SMF och hur skiljer sig dessa strategier mellan bankerna?

De svenska storbankernas strategier för kreditriskhanteringen vid utlåning till SMF utgår från liknande delar. Först används den information som kunnat inhämtas för att identifiera de kreditrisker som råder vid företaget. Sedan tolkar bankerna vilka risker kring SMF som kan leda till ökade kreditrisker för bankverksamheten. Avslutningsvis väljer storbankerna vilka åtgärder som ska vidtas för att kunna hantera kreditriskerna. Skillnaderna mellan bankernas strategier i kreditriskhantering ses i hur de genomför vissa processer och vad de främst fokuserar på.

Storbankernas strategier för att kunna avgöra SMF:s återbetalningsförmåga samt kreditrisker kring detta liknar varandra. De fastställer företagets kreditvärdighet och använder även finansiella mått med kreditbetyg för att skapa en bättre helhetsbild av kreditvärdigheten. Storbankerna samlar in hård information, finansiellt underlag, i form av företagets finansiella rapporter för att kunna använda detta i statistiska modeller vilket ger ett kreditbetyg. Detta mått ger svar på hur stor kreditrisken är vid utlåning till detta SMF, utifrån dess återbetalningsförmåga och utvecklingspotential. Handelsbanken skiljer sig från de andra bankerna i att denna även använder en extern källa, *Alla Bolag*, för att vid behov kunna komplettera den hårda information som samlats från SMF. Genom detta stärker Handelsbankens underlaget om företagskunden gentemot de två andra bankerna. För att stärka den finansiella delen av strategin för kreditvärderingen använder samtliga tre bankerna mjuk information om SMF för att kunna identifiera kreditrisker kring företagsledningen, affärsmodellen och den bransch denna är verksam inom. Det finns samtidigt likheter i storbankernas insamling av mjuk information, vilket är användningen av kreditupplysningar, genom Upplysningscentralen (UC), på både företaget och ledningen för att avgöra hur dessa uppfyllt sina tidigare ekonomiska förpliktelser. Samtidigt finns det skillnader i storbankernas strategier kring detta, vilket ses i att Handelsbanken och Swedbank även använder andra

externa källor som *Bolagsverket* samt nyhetsartiklar för att skapa en uppfattning om företagsledningen och deras karaktär. På detta sätt får bankerna en förståelse för företagsledningens egenskaper och kompetens i att leda företag.

Utifrån den återbetalningsförmåga som bankerna fastställt att företaget har och de kreditrisker som identifierats, använder de svenska storbankerna riskbaserad prissättning av utlåningsräntan till SMF. Samtidigt finns det skillnader i bankernas strategier för att besluta om utlåningsräntan. Handelsbanken ger mer frihet till handläggare kring fastställandet av i kreditvärdighet och utlåningsräntan. Detta jämfört med SEB och Swedbanks handläggare, som både har fler riktlinjer att utgå från samt oftare kan behöva kontrollera beslutet med chefer. Genom denna extra beslutsprocess kan de två bankerna minska risken för fel som annars skulle kunnat skapa ökade kreditrisker.

Samtliga tre banker identifierar att det ofta finns brister och osäkerheter i informationen kring SMF. Detta har i analysen visat på att stämma överens med teorin om att det råder informationsasymmetri samt negativt urval. Samtidigt menar denna teori, om negativt urval och reducerad kapitalkostnad, att bankernas ökade kreditriskhantering bör ha lett till att SMF tillhandahåller storbankerna med mer samt korrekt information. Trots detta incitament till en reducerad kapitalkostnad, stärks detta inte av denna studies empiri då samtliga banker regelbundet identifierar brister och osäkerheter i informationen från SMF. Samtidigt kan Handelsbanken också ha svårt att kunna komplettera och kontrollera informationen från mindre SMF genom externa källor.

Dessa skillnader i bankernas strategier liknar även hur det ser ut vid processerna kring lånevillkor och säkerheter. Samtliga tre banker använder lånevillkor och krav på säkerheter för att minska kreditrisker. Däremot har både Swedbank och SEB standardiserade låneavtal för SMF, vilket sätter liknande krav på både lånevillkoren samt säkerheter som SMF behöver förhålla sig till. Detta medan Handelsbanken istället utgår från att se vilka lånevillkor och krav på säkerhet som krävs för olika SMF beroende på vilken risknivå banken bedömer att företaget befinner sig i. De fördelar Swedbank och SEB får av detta är minskade resurskostnaderna då de inte behöver analysera behovet vid varje kreditärende. Även vilka lånevillkor som bankerna använder för SMF skiljer sig åt. SEB kräver mest informationskrav i form av att företaget måste upprätthålla vissa nyckeltal och även tillhandahålla banken kvartalsvisa finansiella rapporter om dessa. Handelsbanken använder också liknande

informationskrav som SEB. Däremot ställer Swedbank istället mer informationskrav på underlag om vad lånekapitalet ska användas till. Detta då Swedbank identifierar en kreditrisk att företagen kan använda det lånade kapitalet till mer riskfyllda investeringar, vilket även förklaras av riskfenomenet moralisk risk från teorin om negativt urval och reducerad kapitalkostnad. Samtliga banker vid studien använder krav på säkerheter i form av ägarborgen och genom pantsättning av SMF:s inventarier eller fastigheter. Denna strategi ger storbankerna en trygghet i att företaget kommer uppfylla sina ekonomiska förpliktelser och i fall av fallissemang kan banken beslagta dessa säkerheter för att minska sina kreditförluster. Samtliga tre banker använder krav på en lägre belåningsgrad som en strategi för att minska kreditrisker, samtidigt som det uppmuntrar företagen att genomföra investeringar i sitt bolag för att stärka sin återbetalningsförmåga.

En slutlig strategi som alla de tre storbankerna använder är granskning och översyn av sina låneportföljer till SMF. Detta för att tidigare kunna identifiera förändringar i företagens återbetalningsförmåga och risknivå. Storbankernas användning av olika informationskällor för att kunna identifiera förändringar i risknivån kan förklaras av signaleringsteorin. Detta genom att bankerna både samlar och tolkar informationssignaler kring företaget och branschen denna är verksam inom. För att hantera dessa ökade kreditrisker har bankerna processer för att både stödja SMF i situationen och samtidigt minska bankens eventuella kreditförluster.

Sammanfattningsvis kan det sägas att de strategier och processer som de svenska storbankerna använder för kreditriskhantering vid utlåningen till SMF bidrar till att säkerställa en långsiktig stabilitet och lönsamhet. Detta genom att strategierna minskar sannolikheten för fallissemang hos SMF och begränsar effekten av eventuella finansiella förluster som kan uppstå för banken.

6.1 Teoretiska och empiriska implikationer

Denna studie bidrar till både teoretiska och empiriska implikationer. Studiens teoretiska implikationer bidrar till att minska kunskapsgapet i hur de svenska storbankerna hanterar kreditrisker vid utlåning till SMF. Detta visar hur de svenska storbankerna, trots den höga risk kring SMF, fortfarande kan bidra med finansiering till det företagssegment som bidrar till en stor andel av den ekonomiska utvecklingen. De empiriska implikationer som studien uppnått

är främst viktiga för SMF som söker finansiering hos dessa tre storbanker. Lånsökande SMF kan genom resultatet från denna studie få en förståelse för hur storbankerna hanterar kreditrisker och vad som bidrar till ökade kreditrisker hos dessa. Därför kan SMF utifrån studiens resultat öka sina möjligheter till finansiering genom att påvisa en lägre kreditrisk.

6.2 Begränsningar

En begränsning vid denna studie är att urvalet av svenska banker som kan använda kreditriskhantering var litet vilket gjort att empirin blivit specifikt för fallet och miljön, samt inte kan generaliseras till populationen. För att undvika detta i framtida studier bör urvalet av svenska banker med kreditriskhantering vara större. En vidare begränsning vid denna studie är att urvalet av respondenter från Handelsbanken och Swedbank var lite jämfört med urvalet från SEB. Vid framtida studier bör urvalet av respondenter kunna motsvara varandra vid olika banker för att kunna förbättra beskrivningen och omfånget av den information som inhämtas från respondenterna.

6.3 Möjligheter för framtida forskning

Denna studie utgår endast från de tre svenska storbankernas perspektiv gällande kreditriskhantering vid utlåning till SMF. Därför är ett förslag till vidare forskning att utgå från de små och medelstora företagens perspektiv gällande denna process. Det skulle vara intressant att undersöka hur företagen upplever de svårigheter och krav i kreditriskhanteringen som behandlats i denna studie.

Denna studie har använt en kvalitativ metod med intervjuer på endast ett fåtal banktjänstemän och därför hade det varit intressant att genomföra en studie likt denna, men genom en kvantitativ metod där ett större antal banktjänstemän över hela Sverige deltar. Genom detta skulle fler statistiska och generaliserbara slutsatser kunna dras. Det skulle även vara intressant att istället för att fokusera studien på kreditriskhantering vid utlåning till SMF, studera helheten i hur banker med olika kundbaser använder kreditriskhantering vid utlåning till både SMF och stora företag. Detta för att se om det förekommer skillnader i betydelsen av bankens primära kundbas och beroende på storleken av det kreditsökande företaget, vilket även skulle gynna olika företagsstorlekar som söker finansiering hos banker.

Källförteckning

Tryckta böcker och vetenskapliga artiklar

Abbasi, W.A, Wang, Z. & Abbasi, D.A. (2017). Potential sources of financing for small and medium enterprises (SMEs) and role of government in supporting SMEs. *Journal of Small Business and Entrepreneurship Development*, 5(2), ss. 39-47. doi:10.15640/jsbed.v5n2a4

Abdou, H.A. & Pointon, J. (2011). Credit scoring, statistical techniques and evaluation criteria: a review of the literature. *Intelligent Systems in Accounting, Finance & Management*, 18(2-3), ss. 59-88. doi:10.1002/isaf.325

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1 Uppl., Liber AB.

Apergis, N., Fafaliou, I. & Stefanitsis, M. (2016). Asymmetric information and employment: evidence from the u.s. banking sector. *The Journal of Economic Asymmetries*, 14(1), ss. 199-210. doi:10.1016/j.jeca.2016.09.001

Bekhet, H.A. & Eletter, S.F. (2014). Credit risk assessment model for jordanian commercial banks: neural scoring approach. *Review of Development Finance*, 4(1), ss. 20-28. doi:10.1016/j.rdf.2014.03.002

Berg, T., Burg, V., Gombović, A., Puri, M. & Karolyi, A. (2020). On the rise of fintechs: credit scoring using digital footprints. *The Review of Financial Studies*, 33(7), ss. 2845-2897. doi:10.1093/rfs/hhz099

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 3 Uppl., Liber AB.

Campbell, D., Shrives, P.J. & Bohmbach-Saager, H. (2001). Voluntary disclosure of mission statements in corporate annual reports: signaling what and to whom?. *Business and Society Review*, 106(1), ss. 65-87. doi:10.1111/0045-3609.00102

Connelly, B.L., Certo, S.T., Ireland, R.D., & Reutzel, C.R. (2011). Signaling theory: a review and assessment. *Journal of Management*, 37(1), ss. 39-67. doi:10.1177/0149206310388419

Crawford, G.S., Pavanini, N. & Schivardi, F. (2018). Asymmetric information and imperfect competition in lending markets. *The American Economic Review*, 108(7), ss.1659-1701. doi:10.1257/aer.20150487

Curcio, D. & Hasan, I. (2015). Earnings and capital management and signaling: the use of loan-loss provisions by European banks. *The European Journal of Finance*, 21(1), ss. 26-50. doi:10.1080/1351847X.2012.762408

Dang, V.D. (2019). The effects of loan growth on bank performance: evidence from vietnam. *Management Science Letters*, 9(6), ss. 899-910. doi:10.5267/j.msl.2019.2.012

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskap*. 4 Uppl., Studentlitteratur AB.

Frankfurter, G.M. & Wood, B.G. (2002). Dividend policy theories and their empirical tests. *International Review of Financial Analysis*, 11(2), ss. 111-138. doi:10.1016/S1057-5219(02)00071-6

Gao, D., Hao, Z., Ma, J., He, H. & Li, M. (2021). The impact and stability analysis of commercial banks' risk preference on SMEs' credit financing based on DSGE model. *Mathematical Problems in Engineering*. doi:10.1155/2021/1528607.

Gu, J., Wang, J., Yang, Y. & Xu, Z. (2019). Credit Line Models for Supply Chain Enterprises with Channel Background and Soft Information. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 11(10), s. 2985. doi:10.3390/su11102985

Healy, P.M. & Palepu, K.G. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: a review of the empirical disclosure literature. *Journal of Accounting and Economics*, 31(1-3), ss. 405-440. doi:10.1016/S0165-4101(01)00018-0

- Huang, S., Pickernell, D., Battisti, M. & Nguyen, T. (2022). *Small Business Economics*, 58(4), ss. 1801-1821. doi:10.1007/s11187-021-00477-6
- Hyytinen, A. & Väänänen, L. (2006). Where do financial constraints originate from? - an empirical analysis of adverse selection and moral hazard in capital markets. *Small Business Economics*, 27(4/5), ss. 323-348. doi:10.1007/s11187-005-0610-2
- Ikeda, D. (2020). Adverse selection, lemons shocks and business cycles. *Journal of Monetary Economics*, 115, ss. 94-112. doi:10.1016/j.jmoneco.2019.05.005
- Kalapodast, E. & Thomson, M.E. (2006). Credit risk assessment: a challenge for financial institutions. *IMA Journals of Management Mathematics*, 17(1), ss. 25-46.
doi:10.1093/imaman/dpi026
- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: an introduction to its methodology*. 3 Uppl., Sage Publishing.
- Li, J., Zhu, X., Lee, C., Wu, D., Feng, J. & Shi, Y. (2015). On the aggregation of credit, market and operational risks. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 44(1), ss.161-189. doi:10.1007/s11156-013-0426-0
- Liberti, J.M. & Petersen, M.A. (2019). Information: Hard and soft. *The Review of Corporate Finance Studies*, 8(1), ss.1-41. doi:10.1093/rcfs/cfy009
- Moscalu, M., Girardone, C. & Calabrese, R. (2019). SMEs' growth under financing constraints and banking markets integration in the euro area. *Journal of Small Business Management*, 58(4), ss. 707-746. doi:10.1080/00472778.2019.1668722
- Moshirian, F. (2011). The global financial crisis and the evolution of markets, institutions and regulation. *Journal of Banking & Finance*, 35(3), ss. 502-511.
doi:10.1016/j.jbankfin.2010.08.010

Mutamimah, M., Tholib, M. & Robiyanto, R. (2021). Corporate governance, credit risk, and financial literacy for small medium enterprise in Indonesia. *Business: Theory and Practice*, 22(2), ss.406-413. doi:10.3846/btp.2021.13063

Mutezo, A. (2013). Credit rationing and risk management for SMEs: the way forward for South Africa. *Corporate Ownership & Control*, 10(2), ss. 153-163. doi:10.22495/cocv10i2c1art1

Okuyan, H.A. (2014). The effect of asymmetric information on turkish banking sector and credit markets. *Revue Économique*, 65(5), ss. 699-708. doi:10.3917/reco.655.0699

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur AB.

Rahman, A., Belas, J., Kliestik, T. & Tyll, L. (2017). Collateral requirements for SME loans: empirical evidence from the Visegrad countries. *Journal of Business Economics and Management*, 18(4), ss. 650-675. doi:10.3846/16111699.2017.1357050

Sjögren, H. & Iversen, M.J. (2019). The state as the investor of last resort: a comparative study of banking crises in Denmark and Sweden. *Scandinavian Economic History Review*, 67(2), ss. 171-189. doi:10.1080/03585522.2018.1557075

Treacy, W.F. & Carey, M. (2000). Credit risk rating systems at large US banks. *Journal of Banking & Finance*, 24(1), ss. 167-201. doi:10.1016/S0378-4266(99)00056-4

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4 Uppl., Studentlitteratur AB.

Qureshi, A. & Lamarque, E. (2022). Risk management practices and credit risk of the significantly supervised European banks. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 3(3), ss. 261-280. doi:10.1108/JFRC-12-2021-0117

Zhou, L. Lai, K.K. & Yu, L. (2010). Least squares support vector machines ensemble models for credit scoring. *Expert Systems with Applications*, 37(1), ss. 127-133. doi:10.1016/j.eswa.2009.05.024

Zhu, X. & Wang, P. (2008). The credit risk assessment method based on evidence reasoning. *International Symposium on Intelligent Information Technology Application Workshops*, 1(1), ss. 511-514. doi:10.1109/IITA.Workshops.2008.34

Wang, Y., Zhang, Y., Lu, Y. & Yu, X. (2020). A Comparative Assessment of Credit Risk Model Based on Machine Learning - a case study of bank loan data. *Procedia Computer Science*, 174, ss. 141-149. doi:10.1016/j.procs.2020.06.069

Watson, A., Shrides, P.J. & Marston, C. (2002). Voluntary disclosure of accounting ratios in the UK. *The British Accounting Review*, 34(4), ss. 289-313. doi:10.1006/bare.2002.0213

Yin, R. K. (2009). *Case study research: design and methods*. 4 Uppl., Sage Publishing.

Yin, R.K. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. 1 Uppl., Studentlitteratur AB.

Digitala rapporter

Europeiska Kommissionen. (2020). Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén - En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0103&from=EN>

[Hämtad 2023-08-25]

European Commission. (2023). *Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs*. (Europeiska Kommissionen).

https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-definition_en [Hämtad 2023-02-20]

Finansinspektionen. (2023). *Bankbarometern*.

<https://www.fi.se/globalassets/media/bilder/format-4x3/bedragerier/bankbarometern-mars-2023.pdf> [Hämtad 2023-08-26]

Handelsbanken AB. (2023). *Års- och hållbarhetsredovisning 2022*.

<https://vp292.alertir.com/afw/files/press/handelsbanken/202302240680-1.pdf> [Hämtad 2023-08-26]

Skandinaviska Enskilda Banken AB (SEB). (2022). *Års- och hållbarhetsredovisning 2021*.

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/1FE8DE1E42ED9E6BC12587F7002AC9CC/\\$FILE/arsredovisning_2021.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/1FE8DE1E42ED9E6BC12587F7002AC9CC/$FILE/arsredovisning_2021.pdf) [Hämtad 2023-03-04]

Skandinaviska Enskilda Banken AB (SEB). (2023b). *Års- och hållbarhetsredovisning 2022*.

[https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/E102D15B7DB0A57FC12589600491E31/\\$FILE/arsredovisning_2022.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/E102D15B7DB0A57FC12589600491E31/$FILE/arsredovisning_2022.pdf) [Hämtad 2023-04-19]

Swedbank AB. (2023). *Års- och hållbarhetsredovisning 2022*.

<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PRODE141711784> [Hämtad 2023-08-26]

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf [Hämtad 2023-05-17]

Bilagor

Bilaga 1 av 2 - Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

1. Berätta lite om vad du har för arbetsposition vid banken och vad denna roll innebär?
2. Hur länge har du arbetat vid denna roll?
3. Har du tidigare erfarenheter med jobb av denna typ och i så fall vilka?
4. Vilket företagssegment arbetar du mest med?

Inledande frågor

5. Hur skulle du förklara kreditriskhantering?
6. Kan du berätta lite om strukturen i banken (position och avdelning), kring ansvaret för kreditriskhanteringen av SMF?

Centrala frågor om kreditriskhantering

Information

7. Berätta lite om de viktigaste aspekterna som ni först kollar på när ni får in nya låneansökningar från SMF?
8. Beskriv vilken information ni samlar in för att kunna ta ett beslut?
9. Vart kommer den främsta informationen ifrån?
10. Vad anser ni om informationssignaler som företag ger ut och som banken kan använda i riskbedömningen?
11. Använder banken andra digitala källor (digitala fotspår) för bedömningen av kreditvärdigheten och hur fungerar detta?
12. Beskriv vilka aspekter/faktorer som enligt banken anses vara "dealbreakers" från ett företag?
13. Hur ser ni på SMF som inte bidrar med tillräcklig information från början?
14. Hur ser ni på skillnaderna i informationskraven mellan olika företagssegment?
15. Diskutera om det finns några informationskrav som skiljer sig mellan olika branscher?

16. Beskriv hur stor andel av inkommande låneansökningar för SMF som är för kortfristiga lån jämfört med långfristiga lån?
17. Beskriv hur stor andel av de godkända låneansökningarna för SMF som är kortfristiga lån jämfört med långfristiga lån?

Kreditrisker

18. Vilka kreditrisker identifierar banken vid företagssegmentet SMF?
19. Vad anser banken kring de största riskerna med kunder inom företagssegmentet SMF?
20. Vilka risker finns det för banken med informationsasymmetrin?
21. Vilka kostnader kan dessa risker leda till?
22. Brukar det finnas större risker med SMF jämfört med både mikro- och stora företag, i så fall vilka?

Strategier för kreditriskhantering

23. Hur ser ni på riskbaserad prissättning av utlåningsräntan?
24. Diskutera kring olika processer som ni har att förhålla er till om företag går mot eller i konkurs (finansiell nöd) och risken uppstår att kredit skulden inte kan täckas?
25. Berätta lite om i fall det finns ett kredit kapitaltak som ni inte överskrider för SMF och varför?
26. Diskutera kring olika faktorer som mest påverkar det kredit kapital tak som sätts för företaget?
27. Vad anser ni om kraven att öka kapitalreserven hos banken och införa striktare utlånings standarder?
28. Beskriv vilka allmänna lånevillkor banken har satt för SMF?
29. Diskutera om det finns sätt för företag som inte når lånevillkoren att få hjälp med att nå dessa?
30. Kan företag som tidigare blivit nekade återkomma om de nått lånevillkoren och hur ser ni på dessa?
31. Angående lånevillkor och kovenanter: Beskriv vilka typer av säkerheter ni kräver från SMF?
32. Berätta lite om hur ofta kräver ni att företagsägaren vid SMF agerar som borgensman (säkerhet) för att bevilja banklånet?
33. Diskutera hur bankens arbete påverkas av Tillsynsmyndigheters (som Finansinspektionens) regler, förordningar och lagar?

Bilaga 2 av 2 - Introduktionsbrev

Vi är studenter på Södertörns Högskola och ska genomföra en studie för att samla in data inför skrivandet av kandidatuppsatsen i företagsekonomi. Studiens syfte är att beskriva och analysera hur de svenska storbankerna hanterar kreditriskerna vid utlåning till SMF, vilka likheter samt skillnader det finns mellan bankerna. Frågeställningen som studien kommer att försöka besvara med hjälp av intervjuerna är följande:

Hur hanterar de svenska storbankerna kreditriskerna som uppstår vid utlåning till SMF och hur skiljer sig detta mellan bankerna?

Intervjuerna kommer att baseras på ett antal frågor som bidrar till att kunna svara på ovanstående frågeställning i studien. Dessa är ämnade att skapa en mer öppen dialog kring olika ämnen, fall och processer. Den förutsatta tiden för intervjuerna är cirka en timme för att kunna skapa ett värdigt underlag till studien, men detta är självklart flexibelt om något problem skulle uppstå.

Studien baseras på en kvalitativ forskningsmetod och intervjufrågorna kommer därför inte att fråga efter specifika siffror eller företagshemligheter kring olika processer. Detta är även för att undvika potentiella bekymmer kring företagsdata och integritet. Den information och data som inhämtas i samband med intervjuerna kommer endast att användas i utbildningssyfte samt inte att publiceras för obehöriga. Med syfte att följa *Dataskyddsförordningen (GDPR)* kommer alla personuppgifter, inklusive namn, att vara anonymt i studien. Alla deltagare medverkar frivilligt och har därför även rätten att när som helst under intervjuprocessen avbryta eller avstå från att svara på ställda frågor utifrån egen vilja.

I datainsamlingsmetoden för studien ingår det transkribering av intervjuerna för att intervjuerna ska kunna gå igenom svaren och därav hålla en hög kvalitet inom studien. På grund av detta kommer ljudet vid intervjuerna att spelas in för att underlätta transkriberingsprocessen. Om respondenten inte vill att intervjun ska spelas in i detta syfte, så kommer det endast att föras anteckningar.

Tack på förhand för din medverkan!